

Årsredovisning 2016

Innehåll

Landshypotek Ekonomisk Förening	
Tillsammans äger vi jord- och skogsbrukarnas bank	1
Ordförande har ordet	2
En egen bank för konkurrenskraftig finansiering	4
Utveckling till bättre bankägare och medlemsorganisation	5
Styrning genom ägardirektiv	6
Några milstolpar genom historien	7
2016 i Landshypotek Ekonomisk Förening	8
Koncernen i siffror	9
Förvaltningsberättelse	11
Föreningsstyrning	19
Rapporter och noter	27

Informationstillfällen

Tillsammans äger vi jord- och skogsbrukarnas bank

Landshypotek Ekonomisk Förening består av cirka 41 000 medlemmar som tillsammans äger Landshypotek Bank. Medlemmarna är samtliga låntagare inom jord och skog i Landshypotek Bank.

Föreningen har till uppgift att främja medlemmarnas ekonomiska intressen och gör det framförallt genom att äga Landshypotek Bank. Föreningen bär också mycket av det unika med banken.

Den ekonomiska föreningen har sin bakgrund i hypoteksföreningarna som startade i Skåne 1836 och sedan växte fram runt om i landet för att säkra kreditgivningen till det växande jord- och skogsbruket.

Med start 1836 har hypoteksföreningarnas ursprungliga idé överlevt toppar och dalar i ekonomin och näringarna i över 180 år, men ständigt varit en central del av lantbrukets utveckling. Den regionala indelningen som föreningen fortfarande använder sig av för lokal närhet till medlemmarna grundar sig på den som 1800-talets tio fristående hypoteksföreningar etablerade.

Landshypotek Ekonomisk Förening bildades 1995 då hypoteksföreningarna gick samman. För den operativa verksamheten bildades ett aktiebolag, Landshypotek AB. Bildandet var en innovation i svensk finanshistoria och möjliggjordes genom en förändring av lagstiftningen. Kooperativ verksamhet kunde med förändringen bedrivas i helägda dotterbolag.

Landshypotek AB blev 2013 Landshypotek Bank AB. Föreningen blev därmed ägare av en bank. Föreningen bygger på en kooperativ grund och på Landshypoteks långa historia som kreditgivare inom jord och skog. All operativ verksamhet hanteras i dag av banken, men genom föreningen finns en viktig direktkoppling till jord- och skogsbruket och till aktiva företagare inom jord och skog.

Landshypotek Bank har som huvuduppgift att finansiera jord och skog. Överskottet går tillbaka till medlemmarna i Landshypotek Ekonomisk Förening och därmed också till jord- och skogsbruket. Starkt förankrad i kärnaffären har banken breddat sig som landsbyggsbank och är nu även öppen för alla som vill spara. Under året öppnar banken dessutom för husägare att låna till sitt boende.

Nu gör vi en av landets största kooperationer ännu bättre

Landshypotek Ekonomisk Förening är med 41 000 medlemmar en av landets största Kooperationer. Vår förening är på plats 15 när Svensk Kooperation listar de till medlemsantalet största ekonomiska föreningarna, kooperativa företagen och ömsesidiga företagen i landet.

Vår ägandeform är en styrka. Den skapar engagemang och medansvar - och lägger därmed grund för ett modernt sätt att driva företag.

Men ägandeformen kräver ständig aktivitet och utveckling. Vi har också under de senaste åren satt fokus på förändring. Skälen är i all enkelhet två:

- Föreningen skapar ett starkt värde för svenskt jord- och skogsbruk och vill fortsätta att göra det. Vi behöver utvecklas med omvärlden.
- Vår bank, Landshypotek Bank, är en unik bank på svensk bankmarknad. Landshypotek Ekonomisk Förening bär mycket av det unika. Vi behöver engagera oss för att tydliggöra det.

Vår bank ska vara den bästa banken för de gröna näringarna; Den ska fortsätta att vara en oberoende och lönsam bank.

Vi utvecklas stegvis

Vi stärkte medlemsengagemanget stort när vi för några år sedan gjorde insatsskyldigheten också till en investeringsmöjlighet. Med medlemmarnas investering i Landshypotek blir ägandet tydligt i var och ens ekonomi. Du engagerar dig. Du stärker det gemensamma kapitalet. Du får ta del av resultatet.

Engagemanget är också stort. Under 2016 har medlemmarna tillfört ytterligare 96 miljoner kronor i medlemsinvesteringar och därmed till vårt kapital.

Med nya krav från myndigheterna sätts nu än mer fokus på kapitalet. Lagen om ekonomiska föreningar har under året också förändrats, med möjlighet att ta in investerande medlemmar. Vi kommer att fortsätta diskutera om det ger oss nya möjligheter.

Vi lade en grund för att tydliggöra uppdelningen mellan bank och förening när vi 2014 tog fram nya ägardirektiv för banken och anställde en verkställande tjänsteman och tillika medlemschef direkt i föreningen. Föreningens styrelse gör nu en översyn av direktiven.

Vi har under året tagit nya steg för att förbättra den interna organisationen, när vi fastställt en ny föreningsstyrning som bland annat stärker det regionala inflytandet och säkerställer kompetensen i det fortsatta styrelsearbetet. Under året utvecklade vi också föreningens värderingsverksamhet, där vi satsade stort på utbildning och certifiering av alla våra värderare.

Vår bank utvecklas snabbt och breddar verksamheten till fler kundgrupper, närmast med ett erbjudande till landets husägare. Fler kunder stärker vår bank och gör det möjligt för oss att fortsätta ha den bästa banken för jord- och skogsbrukare.

Bankens huvuduppgift att finansiera satsningar inom jord och skog består. De nya kunderna kommer inte att bli medlemmar i föreningen och därmed inte ägare av banken.

Men när banken breddar sig och blir relevanta för fler kunder, finns också möjlighet för ett ökat intresse hos jord- och skogsbrukare. Vi hoppas kunna dra nytta av det växande intresset, nå fler möjliga medlemmar och berätta om den särskilda nyttan det är för jord- och skogsbrukare att vara med i Landshypotek.

Vi har i styrelsen satt som ambition att vi ska bli fler medlemmar, fler ska investera och fler ska upptäcka fördelarna med Landshypotek Bank.

Lars Öhman, ordförande i Landshypotek Ekonomisk Förening och spannmålsodlare i Vadstena.

Nästa steg i vår utveckling handlar därför om att stärka oss som medlemsorganisation. Vi möter många engagerade medlemmar på våra regionmöten, vid medlemsträffar och när vi medverkar på lantbruksmässorna runt om i landet. Vi behöver hitta fler sätt för att öka aktiviteten att möta jord- och skogsbruks-Sverige.

Fullföljs ambitionen i regeringens nya livsmedelsstrategi kan den ge ny kraft och ytterligare framtidsoptimism bland våra medlemmar. Det positiva i livsmedelsstrategin är att den i det huvudsakliga syftet slår fast att vi i Sverige ska öka produktionen. Strategin ska också "bidra till en konkurrenskraftig livsmedelskedja, öka sysselsättningen, exporten, innovationskraften och lönsamheten samtidigt som relevanta miljömål nås." Ökad ambition kan ge oss nya möjligheter.

Många nya medlemmar och kunder har i år glädjande nog hittat till vår förening och bank. Föreningen ska vara närvarande i nätverken för jord- och skogsbruk. Genom att berätta om organisationens kärnvärden och uppgift, och nå fler medlemmar, stärks Landshypotek.

Ett starkt mervärde utgörs av utdelningen. Med bankens resultatet för 2016 kan vi fortsätta föreslå god utdelning. I år föreslår styrelsen att 158 miljoner kronor går till medlemsutdelning, motsvarande 10 procent på medlemmens insats. Går stämman på vårt förslag har vi de senaste fem åren gett cirka 750 miljoner kronor till det svenska jord- och skogsbruket.

Lars Öhman
Ordförande i Landshypotek Ekonomisk Förening

En egen bank för konkurrenskraftig finansiering

Landshypotek Ekonomisk Förening har till huvuduppgift att via den egna banken säkerställa att ägare och arrendatorer till jord- och skogsbruksfastigheter får en konkurrenskraftig finansiering för sitt företagande.

Föreningen är i utveckling för att stärka sig som

- Ägare av Landshypotek Bank
- Ansvarig för medlemsrelationen och medlemskommunikationen
- Uppdragstagare i värderingen av lantbruksfastigheter

Föreningen arbetar med att

- Övergripande styra banken genom mål och uppföljning. Detta görs framförallt genom ägardirektiv. Föreningen ska agera tydlig och ansvarsfull ägare, utifrån medlemmarnas intressen och de krav som myndigheter ställer på ägare av banker.
- Stärka medlemsrelationen och medlemskommunikationen. Föreningen möter medlemmarna som just medlemmar, på exempelvis regionmöten. Med stärkt medlemsrelation bidrar föreningen till att förbättra Landshypotek Banks möjligheter på marknaden.

- Ansvara för bankens långsiktiga kapitalförsörjning och utveckla medlemsengagemang genom investeramöjligheten. Stor del av bankens vinst går till föreningen, som i sin tur delar ut den till medlemmarna. Fördelningen grundar sig på varje medlems insats i föreningen. Föreningsstyrelsen utvecklar självständig bedömning av kapitalfrågorna utifrån ett långsiktigt ägarperspektiv.
- Säkerställa demokratin i föreningen. Gäller allt från att formera föreningsstyrelsen till den regionala dialogen vid medlemsmöten och regionmöten. Föreningsstyrningen har tydliggjorts och regionala dialogen utvecklats.
- Långsiktigt och strategiskt säkerställa och utveckla närheten till näringen. Därigenom stärks Landshypoteks grund som jord- och skogsbrukarnas bank.
- Utveckla värderingarna som görs för banken. Föreningen har också till uppgift att tillhandahålla en värderingsorganisation som banken köper värderingar av, samt att bidra till bankens kommunikation.

Utveckling till bättre bankägare och medlemsorganisation

Landshypotek Ekonomisk Förening möter en omvärld och medlemsförväntningar som ställer krav på allt snabbare omvandling och utveckling. Föreningen har utvecklat sin verksamhet i flera olika steg. Under 2016 har arbetet framförallt handlat om den nya föreningsstyrningen och stärkt kvalitet i värderingsorganisationen.

Landshypotek Bank är unik aktör på marknaden, som medlemsägd bank och som bank med huvudsyfte att finansiera en näring. Landshypotek Ekonomisk Förening är en av landets största aktiva Kooperationer.

Föreningsstyrelsen arbetar aktivt för att föreningen långsiktigt ska kunna säkerställa nödvändig kompetens och ha en organisation som gör Landshypotek Ekonomisk Förening till en bra bankägare och en attraktiv medlemsorganisation.

Några steg i föreningens utveckling:

- Sedan 2013 har utdelning utgått från det insatskapital medlemmen har i föreningen. Med möjligheten att investera i Landshypotek finns en klar koppling mellan ägarens ansvar för kapitalet, den enskilda medlemmens engagemang och utdelningen.
- Under 2014 beslutade föreningen om ägardirektiv för att tydliggöra föreningens förväntningar på den helägda banken. Direktiven presenterades på föreningsstämman 2015 och stadgarna förändrades.
- Under 2015 inleddes ett omfattande arbete i föreningens styrelse och regioner för att tydliggöra styrningen av föreningen.

- Efter beslut på stämman 2016 finns nu ett föreningsråd som stärker det regionala inflytandet och ger grund för bättre medlemskommunikation och erfarenhetsutbyte över landet. En nyinrättad valberedning lägger till stämman bland annat förslag på föreningsstyrelse och föreningens revisorer. Föreningsstyrelsens arbete fokuserar tydligare kring rollen som bankägare med bland annat frågor som rör ägardirektiv och kapital.
- Under 2016 utvecklades även föreningens värderingsverksamhet. En omfattande utbildning och certifiering av värderare genomfördes.

Nästa steg i utvecklingen handlar mycket om att utveckla medlemsrelationen. Som medlemsorganisation behöver föreningsdemokratins hållas levande och delaktigheten i föreningen ständigt aktiveras. Mervärdet i medlemsägandet och närheten till näringen behöver säkras. Föreningens representanter ska vara närvarande i nätverken för jord- och skogsbruk. Genom att berätta om organisationens kärnvärden och uppgift, och nå fler medlemmar, stärks Landshypotek.

Styrning genom ägardirektiv

Landshypotek Ekonomisk Förening styr Landshypotek Bank genom ägardirektiv

Styrelsen för föreningen fastslog de första direktiven i juni 2014 och reviderade dem 2015 och 2016. Direktiven utgår från ändamålsprincipen:

"Föreningen har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att via den helägda banken säkerställa att ägare och arrendatorer till jord- och skogsbruksfastigheter får en konkurrenskraftig finansiering för sitt företagande".

Enligt direktiven ska banken ha en långsiktig marknadsandel om minst 30 procent på all finansiering till jord- och skogsnäringen (2016: cirka 26 procent). Marknadsandelen mäts enligt SCB:s statistik.

Bankens avkastning ska uppgå till en 2-årig marknadsränta med ett tillägg på 5,0 procentenheter. Avkastningsmålet för 2016 var 4,61 procent och den faktiska avkastningen uppgick till 5,83 procent. Banken ska ha en stark kapitalsituation för att säkerställa högsta möjliga rating och med god marginal överstiga de lagstadgade kraven.

Den genomsnittliga årliga kreditförlustnivån över en genomsnittlig konjunkturcykel ska vara maximalt 0,05 procent av total utlåningsvolym (kreditförlust 2016: 0,02 procent).

Några milstolpar genom historien

1836

Den första landshypoteksföreningen startar i Skåne. Syftet är att förse jordbrukare med krediter mot inteckning i jordbruksfastigheter. Därefter bildas hypoteksföreningar för Östgöta år 1845, Småland med flera provinser 1846, Mälareprovinsernas 1847, Örebro län 1849, Wermland 1850 och Älvsborgs med flera län 1850, samt slutligen Norrland, Gotland och Gävle-Dala 1861.

1861

Sveriges Allmänna Hypoteksbank grundas för att underlätta upplåningen till landshypoteksföreningarna.

1961

Regleringarna på kreditmarknaden lättar och Sveriges Allmänna Hypoteksbank får möjlighet att ge ut obligationer.

1986

Obligationsmarknaden avregleras och obligationer med kortare löptid introduceras. Avregleringen innebär bland annat ökad konkurrens.

1995

De tio landshypoteksföreningarna slås samman till en ägarförening och dotterbolaget Landshypotek AB bildas. Del av rörelseresultatet går varje år tillbaka till medlemmarna.

2012

Landshypotek Ekonomisk Förening ändrar utdelningsprincip och går från återbäring på räntan till utdelning på den insats som medlemmen har i föreningen. Medlemmarna kan därmed själva bidra till ägarkapitalet och påverka sin utdelning.

2013

Första året med utdelning ger 135 MSEK och 11 procent på medlemsinsatsen delas ut. Dotterbolaget Landshypotek AB blir bank, Landshypotek Bank AB (publ). Detta blev möjligt efter det att Finansinspektionen gav banktillstånd hösten 2012.

2014

Ett nytt varumärke och namn presenteras för Landshypotek Bank. Banken öppnar en digital bank och tar in sparpengar från svenska hushåll. Landshypotek Ekonomisk Förening tar fram ett ägardirektiv för banken, där styrningen av banken tydliggörs, liksom rollen för föreningen. Föreningen förtydligar också sin egen grafiska profil.

2016

Föreningen utvecklar rollerna som bankägare och som medlemsorganisation, bland annat genom en förändrad föreningsstyrning. Ett föreningsråd inrättas för att stärka det regionala inflytandet och en valberedning ersätter tidigare beredningskommittéförfarande.

2016 i Landshypotek Ekonomisk Förening

Januari

Bankens styrelse beslutar att med ett rörelseresultat på 331 MSEK, inklusive nettoresultat av finansiella transaktioner, om ett koncernbidrag på 165 MSEK för den ekonomiska föreningen att använda till verksamhet och utdelning.

Mars

1350 personer sluter upp när regionmöten arrangeras i föreningens tio regioner. Regionerna väljer representanter till stämman och ledamöter till regionala styrelserna. Mötena sätter fokus på framtida möjligheter inom jord och skog och inspiration för landsbygdsens företagande. Den nya föreningsstyrningen presenteras.

I slutet av mars meddelar Landshypotek Bank att banken förändrar sin kundklassificering, vilket får påverkan på bankens kapitalkrav. Efter aviserad förändring tar banken in nytt supplementärkapital från investerare.

April

Föreningen håller stämma och beslutar om en utdelning på 149 MSEK till medlemmarna. Stämman beslutar även om en ny föreningsstyrning där bland annat ett föreningsråd bildas och en valberedning ersätter tidigare beredningskommitté. Stämmotalet hålls av Hans Dahlberg, hedersordförande i Nordea. Tre nya ledamöter väljs in i styrelsen: Erik A Eriksson, Kristin Johansson och Lars-Johan Merin. Anders Axelsson och Inga-Lill Gilbertsson avtackas för sin tid i föreningsstyrelsen.

Maj

Utdelningen på 149 MSEK går ut till medlemmarna i: Norrland 10,0 MSEK, Gävle-Dala 5,9 MSEK, Mälardalen 22,9 MSEK, Västmanland 8,4 MSEK, Örebro 9,8 MSEK, Östergötland 24,3 MSEK, Älvsborg med flera län 21,2 MSEK, Småland med flera prov 17,0 MSEK, Gotland 4,7 MSEK, Skåne 24,7 MSEK.

Många medlemmar väljer att återinvestera sin utdelning över insatsskyldigheten.

Juni

Förtroendevalda medverkar i Landshypotek Banks monter vid landets största utemässa, Borgeby Fältdagar.

September

Det första föreningsrådet i Landshypotek Ekonomisk Förening arrangeras. Mötet gästas av Knut A Nordmo, styrelseordförande för föreningen som äger norska Landkredit. Han berättar dels om utvecklingen i Landkredit, dels om föreningens arbete med elektroniska val. Vid föreningsrådet diskuteras även Landshypotek Banks strategiska utveckling.

Oktober

Förtroendevalda möter jord- och skogsbrukare vid landets största lantbruksmässa inomhus, Elmia Lantbruk i Jönköping.

Lantbruket Affärers byggnadsstipendium, som Landshypotek Ekonomisk Förening bidrar till, delas ut. Veronica och Lennart Svenzén på Nöbble gård blir pristagare för sitt nya kostall med solceller på taket.

November

Samtliga värderare i Landshypotek Ekonomisk Förening genomgår en ny utbildning och certifieras utifrån en ny värderingspolicy. Utbildningen och certifieringen stärker och säkrar kvaliteten i värderingarna.

Föreningen för dialog om möjligheten att investera i Landshypotek. "Medansvar för framtiden" handlar om näringsens möjligheter och styrkan i att äga en egen bank.

December

Medlemmarna tror på Landshypotek och investerar ytterligare 141 MSEK i Landshypotek under 2016. Netto tillförs därmed 96 MSEK i medlemsinsatser under året.

Koncernen i siffror 2016

Landshypotek Ekonomisk Förening är moderförening i koncernen Landshypotek. Verksamheten bedrivs främst inom Landshypotek Bank.

Sammanfattning av koncernen Landshypotek Ekonomisk Förening	2016	2015
Räntenetto, MSEK ¹⁾	727,2	743,4
Rörelseresultat, MSEK	336,1	314,4
Resultat efter skatt, MSEK	296,9	277,2
Utlåning till allmänheten, MSEK	66 518	64 501
Utlåningsökning, %	3,1	4,5
Räntemarginal, % ²⁾	1,1	1,2
Inlåning från allmänheten, MSEK	11 731	10 310
Inlåningsökning, %	13,8	76,9
K/I-tal inklusive finansiella transaktioner ³⁾	0,55	0,53
K/I-tal exklusive finansiella transaktioner ⁴⁾	0,57	0,53
Kreditförlustnivå, % ⁵⁾	0,02	0,07
Total kapitalrelation, %	39,9	26,1
Primärkapitalrelation, %	29,4	23,4
Rating långsiktig		
Standard & Poor's, Säkerställda obligationer	AAA	AAA
Standard & Poor's	A-	A-
Fitch	A	A
Medelantal anställda	162	156

¹⁾ Insättningsgarantiavgifter och avgift till resolutionsfond är omklassificerade från Provisionsnetto till Räntenetto. Jämförelsesiffror för 2015 är omräknade.

²⁾ Räntenetto genom genomsnittlig utlåning under perioden.

³⁾ Kostnader genom intäkter inklusive nettoresultat av finansiella transaktioner.

⁴⁾ Kostnader genom intäkter exklusive nettoresultat av finansiella transaktioner.

⁵⁾ Kreditförluster netto genom genomsnittlig utlåning under perioden.

Rörelseresultatet uppgår till 336,1 (314,4) MSEK.

Det underliggande rörelseresultatet, exklusive nettoresultat av finansiella transaktioner, uppgår till 310,0 (306,6) MSEK. Resultatet är starkt, med stabilt räntenetto och låga kreditförluster.

Räntenettet uppgår till 727,2 (743,4) MSEK.

Räntenettet har försämrats något till följd av högre kostnader för bland annat ett nytt förlagslån och att avkastningen på det egna kapitalet minskade till följd av lägre marknadsräntor.

Kostnaderna har ökat med utvecklingen av banken och uppgår till 421,6 (403,4) MSEK.

Banken utvecklas och kostnaderna ökar enligt plan. Banken har satsat på utveckling av nya system och produkter.

Kreditförluster netto har minskat och uppgår till 14,8 (45,9) MSEK.

Under 2016 minskade inflödet av obeståndsärenden av kunder med stora engagemang.

Ökade medlemsinsatser

Medlemmarna investerade ytterligare 141 MSEK i Landshypotek under 2016. 108 MSEK tillfördes i direkta nya insatser från medlemmarna och 33 MSEK följde av utdelningen. Avslutade insatser var 45 MSEK. Totalt tillfördes därmed 96 MSEK i medlemsinsatser till eget kapital. Det egna kapitalet som utgörs av medlemsinsatser växte därmed till 1 585 MSEK.

2017 - Förslag på utdelning till stämman

Styrelsen i Landshypotek Bank har beslutat om koncernbidrag på 176 MSEK. Föreningens styrelse har utifrån koncernbidraget beslutat att föreslå en utdelning på 10 procent på medlemsinsatserna, vilket motsvarar 158 MSEK. Beslutet om utdelningen fattas på stämman 27 april.

Förvaltningsberättelse

Landshypotek Bank fortsätter utvecklas och anpassas mot ett mer diversifierat svenskt lantbruk och en digitaliserad omvärld. Trots lågräntemiljön gör banken ett historiskt starkt resultat för 2016.

Strukturomvandling och digitalisering

Strukturomvandlingen inom det svenska lantbruket fortsätter och under året tog Landshypotek Bank steget att organisera affärsverksamheten i en företagsmarknad och en privatmarknad för att möta förändringen. Omvandlingen drivs primärt av en snabb teknisk utveckling, men även av marknadsförändringar, lantbrukspolitik och samhällsvärderingar. Den tydliga trenden är att svenska gårdar blir större och färre till antalet. Gårdarna blir även mer specialiserade inom en produktionsinriktning med komplementintäkter från turism och gårdsbutiker.

Digitaliseringen fortsätter att prägla näringen och bankmarknaden. Landshypotek Bank har under året påbörjat ett samarbetsinitiativ för att utveckla blockkedjetekniken som teknisk lösning för effektivare och säkrare fastighetstransaktioner. För att skapa förutsättningar till nya digitala, kundlösningar har Landshypotek Bank under 2016, som första bank i Sverige, investerat i senaste dataplattformstekniken från SAP. Banken har under året även påbörjat utbytet av system för kreditberedning och upplåning, vilket kommer att fullföljas under 2017. Systemförändringarna ger också stärkt kontroll och styrning och därmed en starkare och mer hållbar bank.

Starkare bank

De 41 000 låntagarna och därmed medlemmarna i Landshypotek Ekonomisk Förening har under 2016 investerat ytterligare 141 MSEK i verksamheten och det egna kapitalet som utgörs av medlemsinsatser växte till närmare 1,6 miljarder SEK. Banken tog även in nytt kapital från investerare i form av ett daterat förlagslån, så kallat Tier 2, på 1,2 miljarder SEK.

Lantbrukets strukturomvandling har också lett till att Landshypotek Bank tagit beslut om att ändra kundklassificering. Förändringen kommer att påverka bankens kapitalkrav. Under hösten lämnade Landshypotek Bank in ansökan till Finansinspektionen om tillstånd för att använda grundläggande IRK-modell för företag.

Landshypotek Bank finansierar sig huvudsakligen på kapitalmarknaden, men inlåningen har blivit en allt väsentligare del. Sparandeeerbjudandet har attraherat många nya kunder till banken och inlåningen växte under 2016 till 11,7 miljarder SEK.

Lokal närvaro och engagemang

Banken finns på 19 orter runt om i Sverige för att kunna vara nära bankens kunder och medlemmar. Lokalkännedom och specialistkunskap inom jord- och skogsbruk ser banken som viktiga framgångsfaktorer för att skapa långsiktiga relationer med bankens kunder. Under 2016 har Landshypotek Bank stärkt erbjudandet och servicen till kunder med mindre lantbruksverksamhet och boende på landsbygden.

Ledamöterna i de regionala styrelserna i Landshypotek Ekonomisk Förening har uppdraget att utföra värderingar av kundernas fastigheter. Dessa värderare är själva ofta ägare av jordbruksfastigheter och har god lokal kännedom samt dokumenterad branschkunskap. För att ytterligare stärka kvaliteten infördes 2016 en ny certifiering för fastighetsvärderarna.

Banken var under året med och drev processen för belåning av EU-stöd. Högsta domen dömer i juni till bankens fördel vilket innebär att belånade EU-stöd vid konkurs ska tillfalla banken vilket är ett viktigt klargörande för jord- och skogsbruksnäringen.

Ekonomisk redogörelse 2016

Bankens rörelseresultat för 2016 uppgick till 336,1 MSEK, en ökning med 21,7 MSEK jämfört med föregående år (314,4) MSEK. Resultatförbättringen förklaras främst av att nettoresultatet av finansiella transaktioner var 18,4 MSEK högre samt att kreditförlusterna minskade med 31,1 MSEK. Samtidigt ökade kostnaderna med 18,2 MSEK.

Exklusive nettoresultat av finansiella transaktioner uppgick rörelseresultatet till 310,0 (306,6) MSEK, en förbättring med 3,3 MSEK jämfört med 2015.

Räntenetto och volymer

Räntenettet för 2016 uppgick till 727,2 MSEK, en minskning med 2,0 procent eller 16,2 MSEK jämfört med 2015 (743,4) MSEK. Försämringen beror främst på att avkastningen på det egna kapitalet som placeras i utlåning minskade till följd av lägre marknadsräntor och att banken emitterade ett förlagslån under våren 2016 för att stärka kapitalbasen.

Ränteintäkterna uppgick till 1 356,5 (1 560,9) MSEK vilket är 204,4 MSEK lägre jämfört med föregående år. Utlåningen ökade med 2,0 miljarder SEK under 2016. Ränteintäkterna från utlåning minskade till följd av lägre marknadsräntor.

Avkastningen i likviditetsportföljen minskade till 89,6 (149,2) MSEK till följd av lägre marknadsräntor och att banken minskade volymen i portföljen.

Intäkter från ränteskillnadsersättning minskade till följd av färre omsättningar av lån.

Räntekostnaderna uppgick till 629,3 (817,5) MSEK vilket är 188,2 MSEK lägre än 2015. De lägre räntekostnaderna berodde på att marknadsräntorna fortsatte nedåt under 2016. Räntekostnaderna minskade något mindre än ränteintäkterna till följd av att banken tog upp ett förlagslån och dels på en större andel inlåning som är en dyrare finansieringskälla än upplåning på marknaden. Dessutom skedde förfinansiering av förfallande obligationslån vilket temporärt gav ökade räntekostnader.

Resultat och lönsamhet

Koncernens nyckeltal, MSEK	2016	2015
Räntenetto ¹⁾	727,2	743,4
Räntemarginal, % ²⁾	1,1	1,2
Övriga rörelseintäkter	45,3	20,3
Kostnader	421,6	403,4
K/I-tal inklusive finansiella transaktioner ³⁾	0,55	0,53
K/I-tal exklusive finansiella transaktioner ⁴⁾	0,57	0,53
Kreditförluster	14,8	45,9
Kreditförlustnivå, % ⁵⁾	0,02	0,07
Rörelseresultat	336,1	314,4
Rörelseresultat exklusive nettoresultat av finansiella transaktioner	310,0	306,6

¹⁾ Insättningsgarantiavgifter och avgift till stabilitetsfond är omklassificerade från Övriga rörelseintäkter till Räntenetto. Jämförelsesiffror för 2015 är omräknade.

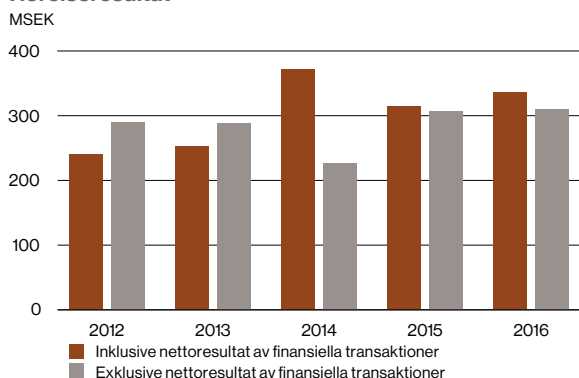
²⁾ Räntenetto genom genomsnittlig utlåning under perioden.

³⁾ Kostnader genom intäkter inklusive nettoresultat av finansiella transaktioner.

⁴⁾ Kostnader genom intäkter exklusive nettoresultat av finansiella transaktioner.

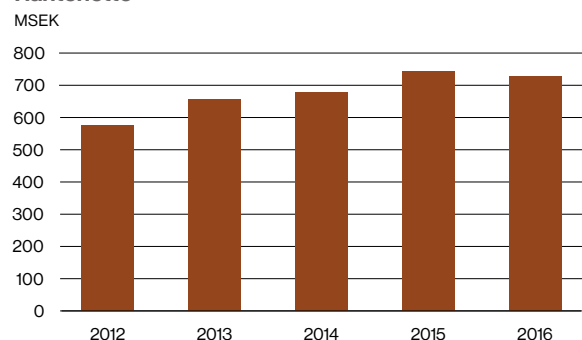
⁵⁾ Kreditförluster netto genom genomsnittlig utlåning under perioden.

Rörelseresultat

Rörelseresultatet för 2016 uppgick till 336,1 MSEK. Exklusive nettoresultat av finansiella transaktioner uppgick resultatet till 310,0 MSEK.

Räntenetto

Räntenettet för 2016 uppgick till 727,2 MSEK. Räntenettots storlek avgörs av utlåningsvolymen, marginalen mellan upp- och utlåningsränta samt avkastningen som erhålls på det egna kapitalet.

Övriga rörelseintäkter

Övriga rörelseintäkter uppgick till 45,3 (20,3) MSEK. Som övriga rörelseintäkter redovisas nettoresultat av finansiella transaktioner, provisionsnetto samt fastighetsintäkter. Förbättringen jämfört med föregående år förklaras främst av ett högre nettoresultat av finansiella transaktioner 26,2 (7,8) MSEK. Nettoresultat av finansiella transaktioner innefattar realiserade resultat från köp och försäljning av finansiella instrument samt resultat från återköp av egna obligationer. Av dessa 26,2 MSEK stod orealiserat resultat för 35,3 MSEK och realiserat resultat för -9,1 MSEK. Dessutom innefattar denna post resultat från omvärderingar av finansiella instrument.

Det realiserade resultatet består främst av återköp av emitterade obligationer och förtida stängning av derivat. Återköpen av egna obligationer sker för att förlänga löptiden på Landshypotek Banks skulder varvid obligationer med kort återstående löptid köps tillbaka och ersätts med obligationer med betydligt längre löptid. Återköpen stärker Landshypotek Banks balansräkning.

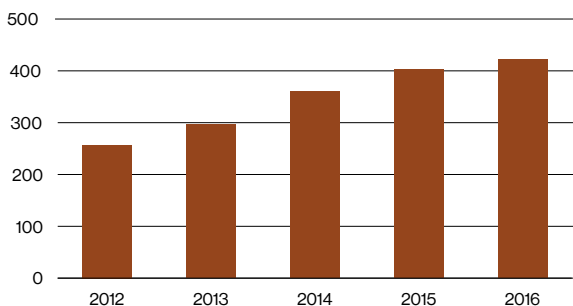
För att få förståelse för den totala effekten av marknadsomvärderingar måste också de omvärderingar beaktas som redovisas mot eget kapital via övrigt totalresultat. Omvärdering av finansiella instrument i eget kapital uppgick till 73,9 (-16,7) MSEK under 2016.

Kostnader

Kostnaderna uppgick till 421,6 (403,4) MSEK för 2016. De högre kostnaderna under året var en följd av bankens satsningar på utveckling av nya produkter och system samt anpassningar till regelverksförändringar.

Kostnader

MSEK

Kostnaderna för 2016 uppgick till 421,6 MSEK, en ökning med 18,2 MSEK eller 5 procent jämfört med föregående år. Ökningen förklaras främst av utveckling av nya produkter och nya system.

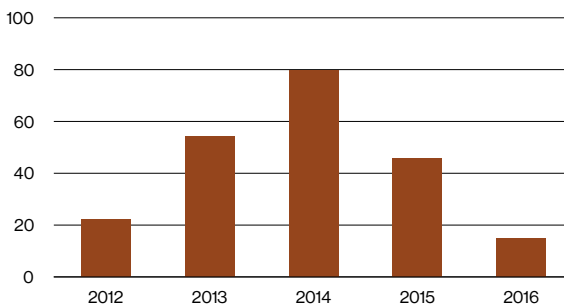
Kreditförluster och osäkra fordringar

Redovisade kreditförluster netto uppgick till 14,8 (45,9) MSEK. Detta motsvarade 0,02 (0,07) procent av Landshypotek Banks totala utlåning. De konstaterade kreditförlusterna var lägre jämfört med samma period 2015 och reserveringarna för sannolika kreditförluster likaså. Under 2016 minskade inflödet av obeståndsärenden. Under året gjordes en gruppvis reservering på 4,7 (0,0) MSEK som var hänförlig till vindkraftsengagemang. Osäkerhet beträffande elpriset, elcertifikat, restvärden och andrahandsmarknaden som inte går att identifiera på individuell nivå föranledde behovet av den gruppvisa reserveringen.

Osäkra fordringar efter gjorda reserveringar minskade och uppgick per den 31 december 2016 till 175,2 (345,0) MSEK, vilket motsvarar 0,26 (0,53) procent av den totala utlåningen.

Kreditförluster

MSEK

Kreditförlusterna uppgick till 14,8 MSEK den 31 december 2016, vilket motsvarar 0,02 procent av utlåningen.

Finansiell struktur

Balansräkning koncernen

Tillgångar, MSEK	2016
Utlåning till kreditinstitut	593
Utlåning till allmänheten	66 518
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	12 615
Derivat	1 841
Anläggningstillgångar	86
Förutbetalda kostnader m.m.	527
Summa tillgångar	82 180

Skulder, MSEK	2016
Skulder till kreditinstitut	1 002
In- och upplåning från allmänheten	11 566
Emitterade värdepapper	61 572
Derivat	731
Övriga skulder	2 206
Eget kapital	5 103
Summa skulder	82 180

Tillgångar

Den största tillgångsposten i balansräkningen är utlåning till allmänheten, som uppgår till 66 518 (64 501) MSEK. Mer information om Landshypotek Banks utlåning till allmänheten finns i not 2 Risker och not 3 Kapital. Landshypotek Banks innehav av räntebärande värdepapper uppgick vid utgången av 2016 till 12 615 (13 252) MSEK. Portföljen består av svenska säkerställda obligationer med högsta rating samt av obligationer emitterade av svenska kommuner. Innehavet av räntebärande värdepapper fungerar som en likviditetsreserv.

Landshypotek Bank använder derivat i syfte att hantera skillnaden i räntebindningstider och valutarisker mellan tillgångar och skulder. Vid utgången av 2016 uppgick marknadsvärdet av koncernens derivatkontrakt med positiv värdering till 1 841 (1 875) MSEK. Detta motsvarar ett nominellt värde om 24 438 (22 776) MSEK. Derivatkontrakten redovisas vidare i not 16.

Skulder

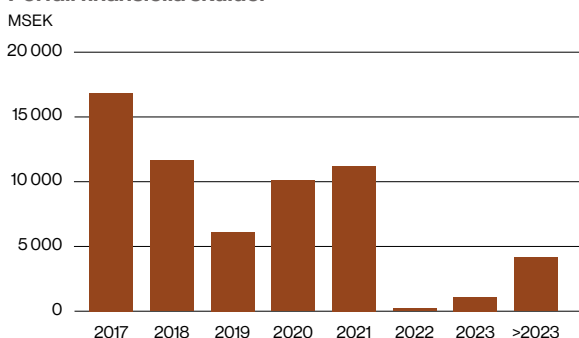
Upplåning

Landshypotek Banks mål är att med en låg riskprofil låna upp pengar till så förmånliga villkor som möjligt. Landshypotek Bank använder sig av ett flertal upplåningsprogram, både på den nationella och på den internationella marknaden. Därigenom kan banken möta de flesta investerares behov av placeringar i räntepapper.

Säkerställda obligationer emitterades under 2016 till ett värde av 10,4 miljarder SEK. Därutöver emitterades seniora obligationer till ett värde av 2,0 miljarder SEK och ett förlagslån till ett värde på 1,2 miljarder SEK. Obligationer till ett värde av cirka 17,4 miljarder SEK har förfallit eller köpts tillbaka, varav cirka 14,6 miljarder SEK avsåg säkerställda obligationer. Finansieringsmarknaden fungerade generellt väl för nordiska banker 2016. Landshypotek Bank lyckades i sin finansieringsverksamhet och efterfrågan på bankens obligationer var god.

Säkerställda obligationer är obligationer som har en förmånsrätt i en definierad säkerhetsmassa. Landshypotek Bank har per den 31 december 2016 emitterat säkerställda obligationer till ett värde av 51,7 miljarder SEK. Som säkerhet för dessa obligationer finns tillgångar i säkerhetsmassan motsvarande 67,1 miljarder SEK.

Förfall finansiella skulder

Säkerhetsmassan och säkerställda obligationer

Säkerhetsmassan

Lån	61,9 miljarder SEK
Tilläggs-säkerheter	5,2 miljarder SEK
varav svenska säkerställda obligationer	2,7 miljarder SEK
varav svenska kommuner	2,5 miljarder SEK
Summa säkerhetsmassan	67,1 miljarder SEK

Säkerställda obligationer

Emitterade i SEK	44,1 miljarder SEK	
Emitterade i utländsk valuta	7,6 miljarder SEK	
Summa säkerställda obligationer	51,7 miljarder SEK	
Översäkerheter	29.7 %	15.4 miljarder SEK

Nyckeltal säkerhetsmassan

LTV – Loan-to-value (belåningsgrad)

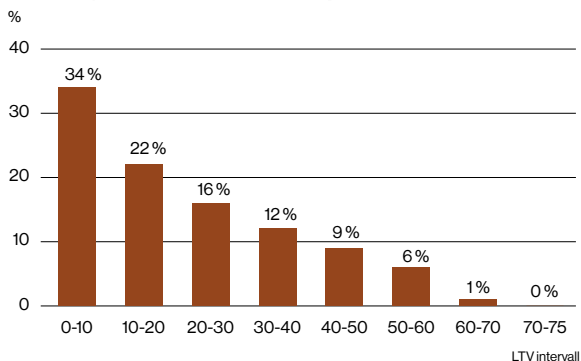
Genomsnittligt volymvägt LTV	41,8 %
Antal belånade fastigheter	31 412
Antal låntagare	40 068
Antal lån	102 180

Landshypotek Bank har två program för utgivning av säkerställda obligationer, ett svenskt MTN-program med ett rambelopp om 60,0 miljarder SEK och ett internationellt EMTN-program med ett rambelopp på motsvarande 33,5 miljarder SEK. Säkerställda obligationer är Landshypotek Banks viktigaste finansieringskälla och under 2016 emitterades säkerställda obligationer till ett värde av 10,4 miljarder SEK. Landshypotek Banks säkerställda obligationer har kreditbetyget AAA från kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's.

Säkerhetsmassan består av lån med svenska jord- och skogsbruksfastigheter som säkerhet samt av tilläggs-säkerheter. Tilläggs-säkerheter består av säkerställda obligationer utgivna av andra kreditinstitut samt av obligationer utgivna av svenska kommuner.

Landshypotek Bank har ett LTV på 41,8 procent. LTV eller belåningsgraden visar lånebelopp i förhållande till säkerhetens värde. Ett LTV på 41,8 procent innebär således att i genomsnitt uppgår Landshypotek Banks kunders lån till 41,8 procent av värdet på deras gårdar. Landshypotek Bank har cirka 41 000 låntagare och belånade 31 412 fastigheter. Skillnaden förklaras av att det i flera fall är ett antal personer som gemensamt belånar sin fastighet. Antalet lån uppgår till 102 180.

Lånevolym i säkerhetsmassan per LTV intervall

56 procent av Landshypotek Banks utlåning sker mot säkerhet där lånebeloppet uppgår till mindre än 20 procent av säkerhetens värde. Endast 1 procent av utlåningen är mot säkerhet där lånebeloppet uppgår till 70 procent av säkerhetens värde.

Koncernens innehav av derivatkontrakt med negativt marknadsvärde uppgick per den 31 december 2016 till 730 (1 059) MSEK. Detta motsvarar ett nominellt värde om 26 872 (31 264) MSEK. Derivatkontrakt redovisas vidare i not 26.

Kort upplåning i form av certifikat uppgick till 2 881 (2 271) MSEK. Certifikaten används som bryggfinansiering vid förfall av emitterade obligationer.

Inlåning

Inlåningen uppgick per 31 december 2016 till 11,7 (10,3) miljarder SEK, vilket motsvarade en ökning med 13,8 procent. Sparkonto Trygghet stod för den största delen av ökningen.

Rating

Landshypotek Bank har rating från två ratinginstitut; Standard & Poor's och Fitch. Både Standard & Poor's och Fitch bekräftade under året Landshypotek's rating A- respektive A.

Rating	Lång	Kort
Standard & Poor's säkerställda obligationer	AAA	
Standard & Poor's	A-	A-2, K1
Fitch	A	F1

Kapital

Total kapitalrelation uppgick till 39,9 procent per 31 december 2016. Kapitalbasen uppgick till 6 580 MSEK och kapitalkravet till 1 295 MSEK.

Under året stärktes kapitalbasen med bland annat ett nytt förlagslån om 1,2 miljarder SEK och med insatskapital om 96 MSEK. Insatskapitalets storlek påverkas av den utdelning medlemmarna får, vilket möjliggörs genom koncernbidrag från Landshypotek Bank.

Av utdelningen om 149 MSEK tillfördes 33 MSEK till medlemsinsatser. Resterande del av årets ökning av insatskapitalet beror främst på att medlemmarna väljer att investera i Landshypotek.

Koncernbidrag

Landshypotek Ekonomisk Förening erhåller koncernbidrag uppgående till 176 (165) MSEK från Landshypotek Bank, under förutsättning av bolagsstämmans godkännande.

Förslag till vinstdisposition

Balanserade vinstmedel	119 124 591 SEK
Resultat för år 2016	158 272 549 SEK
Till föreningsstämmans förfogande medel	277 397 140 SEK

Styrelsen föreslår att till föreningsstämmans förfogande medel disponeras enligt nedan:

- som utdelning lämnas motsvarande 10,00 procent på insatser 158 471 000 SEK
- i ny räkning överföres 118 926 140 SEK

Styrelsen föreslår att utdelningen disponeras så att:

- utbetalning av utdelning till medlemskontot sker med totalt 123,8 MSEK vilket innebär att de medlemmar som har nått insatstaket på 4,00 procent erhåller hela sin utdelning på medlemskontot, medan medlemmar som inte nått insatstaket erhåller 30 procent av utdelningen på medlemskontot
- Resterande del av utdelningen, 34,7 MSEK, tillförs medlemsinsatser i eget kapital

Styrelsens uppfattning är att den föreslagna utdelningen ej hindrar föreningen eller koncernen från att fullgöra sina förpliktelser på kort eller lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna värdeöverföringen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförs i Lag om ekonomiska föreningar 10 kap 3 §.

Härmed försäkras att, så vitt vi känner till, årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed samt att lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och att ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av Landshypotek, Ekonomisk Förening som skapats av årsredovisningen. Styrelsen försäkrar att koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS) sådana de antagits av EU och ger en relevant och rättvisande bild av koncernens ställning.

Föreningsstyrning

Föreningsstyrning i Landshypotek Ekonomisk Förening	20
Ägarens styrning	20
Stadgar	20
Koden för styrning av lantbrukskooperativa föreningar	20
Regionmöten	20
Föreningsstämman	20
Valberedning	20
Revisorer	21
Styrelsen och dess arbetsformer	21
Styrelses utskott	21
Verkställande tjänstemän	21
Föreningsråd	21
Information om ersättningssystem	21
Koncernens interna kontrollmiljö	22
Riskorganisationen	22
Compliance	22
Internrevision	22
Intern kontroll avseende finansiell rapportering	22
Styrelseledamöter	23
Ledande befattningshavare	25

Föreningsstyrning i Landshypotek Ekonomisk Förening

Föreningsstyrningen är ett viktigt stöd i föreningens strävan att skapa värde för sina intressenter och för styrelsens effektiva styrning och kontroll av verksamheten.

Ägarens styrning

Landshypotek Ekonomisk Förening ägs av cirka 41 000 medlemmar. Samtliga medlemmar är låntagare i Landshypotek Bank och har medlemsinsatser i föreningen. Som ägare får man del av föreningens överskott genom utdelning på medlemsinsatserna.

Ägarnas styrning av föreningen sker genom regionmöten, föreningsstämman och styrelsen i enlighet med föreningslagen, stadgarna, koden för styrning av lantbrukskooperativa föreningar och föreningsföretag samt antagna policyer, riktlinjer och instruktioner. Under året har ett omfattande arbete skett i föreningen för att förstärka och förbättra föreningsstyrningen. Genom en genomarbetad och transparent process beslutades om en helt ny föreningsstyrning med syfte att stärka föreningen såväl som ägare av Landshypotek Bank som medlemsorganisation. På föreningsstämman beslutades om att inrätta ett nytt föreningsråd och en valberedning som ersatte den tidigare beredningskommittén.

Landshypotek Ekonomisk Förening äger Landshypotek Bank där all affärsverksamhet bedrivs, se även bolagsstyrningsrapport i årsredovisningen för Landshypotek Bank.

Stadgar

Föreningens stadgar antogs senast den 20 april 2016. Stadgarna reglerar bland annat föreningens ändamål. Det huvudsakliga ändamålet är att genom dotterbolaget Landshypotek Bank främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att säkerställa att ägare och arrendatorer till jord- och skogsbruksfastigheter får en konkurrenskraftig finansiering för sitt företagande. I stadgarna finns även regler kring insatsskyldigheten samt vem som kan tillsättas som styrelseledamot.

Koden för styrning av lantbrukskooperativa föreningar

Föreningsstämman antog 2006 den av Lantbrukarnas Riksförbund utarbetade Koden för styrning av lantbrukskooperativa föreningar och föreningsföretag med någon mindre avvikelse.

Regionmöten

Föreningens verksamhetsområde är indelat i tio regioner. Vid ordinarie regionmöte har varje röstberättigad medlem hänförlig till regionen en röst. På regionmötet sker bland annat val av regionstyrelseledamöter, fullmäktige till föreningsstämman och valberedning.

Föreningsstämman

De 43 på regionmötena utsedda fullmäktige utgör föreningsstämman. Stämman utser styrelse och revisorer samt beslutar om arvoden. Stämman fastställer också resultat- och balansräkning samt tar ställning till frågan om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna. Information inför och protokoll från föreningsstämman återfinns på Landshypoteks hemsida. Ordinarie föreningsstämman hölls den 20 april 2016.

Valberedningen

På föreningsstämman 2016 beslutades genom en stadgeändring om att inrätta en valberedning samt beslutades om en arbetsordning för valberedningens arbete. Valberedningen är föreningsstämmans organ med huvuduppgift att bereda föreningsstämmans beslut i val- och arvodesfrågor. Valberedningen har att inför ordinarie föreningsstämman utvärdera styrelsens arbete. Valberedningen ska utgöras av 4-7 ledamöter.

Sammansättningen av valberedningen inför styrelsevalet ska tillkännages senast sex månader före ordinarie stämman. Ledamöterna anges på Landshypoteks hemsida.

Föreningsstämman 2016 valde Peter Borring, Gunnar Granqvist, Ove Gustafsson, Ann-Britt Karlsson och Sören Kihlberg till valberedning. Mandatperioden för valberedningen sträcker sig till och med nästa ordinarie föreningsstämman.

Revisorer

Föreningsstämman utser externa revisorer i föreningen varav minst en revisor ska vara auktoriserad. Mandatperioden för de stämmovalda revisorerna är ett år.

Föreningsstämman 2016 utsåg Öhrlings PricewaterhouseCooper AB (PwC) som auktoriserat revisionsbolag och Olov Lindström och Helena Löthgren som ordinarie förtroendevalda revisorer för tiden intill föreningsstämman 2017. Vid föreningsstämman 2016 fastställdes en ny arbetsordning för de förtroendevalda revisorerna som förtydligade deras uppdrag och arbetsformer.

Föreningsråd

På föreningsstämman 2016 beslutades genom en stadgandeändring om att inrätta ett föreningsråd. Föreningsrådet är föreningens rådgivande organ med huvudsakligt syfte att möjliggöra en effektiv dialog mellan regionalt förtroendevalda och styrelse. Föreningsrådet består av två ledamöter från varje region. Regionstyrelserna utser inom sig, på konstituerande styrelsemöte, två ledamöter per region. Mandattiden är ett år. Det första föreningsrådet ägde rum i september 2016.

Styrelsen och dess arbetsformer

Enligt stadgarna ska styrelsen bestå av lägst sex och högst tolv ledamöter. Styrelsen väljs årligen på föreningsstämman för tiden till och med nästa ordinarie föreningsstämman. Styrelsen består av nio ledamöter, en av dem är också styrelseledamot i Landshypotek Bank. Styrelseledamöterna i Landshypotek Ekonomisk Förening efter föreningsstämman 2016 och som per den 17 mars 2017 var ledamöter framgår av sidorna 23–24. Styrelsens övergripande uppgift är att för medlemmarnas räkning förvalta föreningens angelägenheter. Styrelsens arbete följer den arbetsordning som årligen fastställs på det konstituerande styrelsemötet. En utvärdering av

styrelsens arbete genomförs årligen och presenteras för styrelsen och valberedningen.

Styrelsens utskott

Styrelsen har inrättat ett Kapital- och ägarutskott. Utskottets möten protokollförs och tillhandahålls styrelsen. Utskottet har uppgift att inför styrelsens beslut bereda och övervaka ärenden som rör ägarens styrning och kontroll av Landshypotek Bank. I detta ingår att ta fram förslag på ägardirektiv som fastställer långsiktiga mål för bankens tillväxt, risknivå och avkastning. Utskottet har vidare till uppgift att bereda styrelsens förslag till utdelning på insatskapital, insatsskyldighetens storlek, beredning av utdelningspolicy samt föreningens kapitalanskaffningsmodell. Utskottet bereder beslut om återbetalning av insatser i förtid i enlighet med stadgarna.

Utskottet har under 2016 haft tre möten. Utskottet består av föreningens ordförande Lars Öhman samt ledamöterna Per-Olof Hilmér och Pär Sahlin. En verkställande tjänsteman i Landshypotek Ekonomisk Förening och ekonomi- och finanschef från Landshypotek Bank är föredragande.

Verkställande tjänsteman

Föreningens verkställande tjänsteman och tillika medlemschef har till ansvar att tillse att styrelsens beslut verkställs samt att rapportera föreningens verksamhet till styrelsen. Till stöd för den verkställande tjänstemannen har en exekutiv grupp utsetts som består av VD, ekonomi- och finanschef, chefsjurist, marknad- och kommunikationschef, samt företagsmarknadschef i Landshypotek Bank.

Information om ersättningssystem

Information om ersättning till styrelsen och ledande befattningshavare framgår av not 8 till resultaträkningen.

Koncernens interna kontrollmiljö

Basen för den interna styrningen och kontrollen utgörs av Landshypotekkoncernens kontrollmiljö i form av organisationsstruktur, besluts- och rapporteringsvägar, befogenheter och ansvar. Genom interna policyer, riktlinjer och instruktioner fastställs ramarna för hur verksamheten ska bedrivas. Den löpande affärsverksamheten har ett eget ansvar att följa dessa. Affärsverksamheten ansvarar även för sin egen riskhantering och för att utföra egenkontroller av sin verksamhet.

Ledamöter	Styrelsemöten	Kapital- och ägarutskott
Lars Öhman	7/7	3/3
Kerstin Arnemo	7/7	
Richard Cederholm	7/7	
Per-Olof Hilmér	7/7	3/3
Pär Sahlin	7/7	2/3
Hans Heuman	7/7	
Lars-Johan Merin ¹⁾	4/7	
Kristin Johansson ¹⁾	4/7	
Erik A Eriksson ¹⁾	5/7	

¹⁾ Ledamoten tillträdde styrelsen i april 2016

Under året har Anders Axelsson, Inga-Lilla Gilbertsson och Hans Pettersson lämnat styrelsen.

Anders Axelsson deltog på 2 styrelsemöten.

Inga-Lill Gilbertsson deltog på 2 styrelsemöten.

Hans Pettersson deltog på 4 styrelsemöten.

Landshypotek strävar efter att en sund riskkultur ska präglade all verksamhet.

För att säkerställa ändamålsenlig riskhantering – identifiera, analysera, åtgärda, bevaka och rapportera risk – och intern kontroll är ansvarsfördelningen mellan olika funktioner baserat på principen om tre försvarslinjer. Modellen skiljer mellan funktioner som äger risk och regelefterlevnad (första försvarslinjen), funktioner för övervakning och kontroll (andra försvarslinjen) och funktioner för oberoende granskning (tredje försvarslinjen).

Första försvarslinjen – affärsverksamheten

En central princip är att linjeorganisationen i ett första led bär ansvaret för intern kontroll och riskhantering. Därmed ligger ansvaret för egenkontroller där risken har sitt ursprung. Detta innebär att varje medarbetare är ansvarig för att hantera riskerna inom det egna ansvarsområdet. Som sådan omfattar intern kontroll och riskhantering samtliga medarbetare.

Andra försvarslinjen – oberoende kontrollfunktioner

Riskorganisationen och compliance är oberoende kontrollfunktioner och utgör den andra försvarslinjen. Dessa funktioner övervakar affärsområdenas riskhantering och regelefterlevnad. Andra försvarslinjen upprätthåller principer och ramverk för första linjens riskhantering samt validerar första linjens metoder och modeller för riskmätning och kontroll.

Riskorganisationen

Riskorganisationen ansvarar för strukturerad och systematisk mätning, kontroll, analys och kontinuerlig rapportering av bankens samtliga väsentliga risker. Riskorganisationen ansvarar även för att bland annat regelbundet genomföra relevanta stresstester av för banken väsentliga risker och genomföra fördjupade riskanalyser inom ett eller flera riskområden där det kan föreligga förhöjda risker. Arbetet bedrivs utifrån en av styrelsen beslutad policy som beskriver dess ansvarsområde samt en årsplan. Riskorganisationen är oberoende från affärsverksamheten. Riskchefen rapporterar direkt till VD och styrelsen.

Compliance

Compliance ansvarar för att ge råd och stöd till VD och medarbetare för att säkerställa att bankens verksamhet bedrivs enligt de regelverk som styr den tillståndspliktiga verksamheten samt identifierar och rapporterar compliancerisker. Arbetet bedrivs utifrån en av styrelsen beslutad policy som beskriver dess ansvarsområde samt en årsplan. Complianceavdelningen är oberoende

från affärsverksamheten. Chefen för compliance rapporterar direkt till VD och styrelsen.

Tredje försvarslinjen – internrevision

Den tredje försvarslinjen, internrevisionen, utvärderar bankens samlade hantering av risk och regelefterlevnad och granskar såväl första som andra försvarslinjens arbete.

Internrevision syftar till att granska och utvärdera den interna styrningen och kontrollen samt att ge en bild av hur väl processer och rutiner bidrar till verksamhetens uppsatta mål. Detta inkluderar inte minst att utvärdera effektiviteten i riskhanteringsarbetet samt kontrollfunktionens arbete. Internrevisionens granskningsinsatser sker i enlighet med en av styrelsen beslutad policy som beskriver dess ansvarsområden samt en årsplan. Bankens internrevision har under 2016 utförts av Deloitte AB.

Intern kontroll avseende finansiell rapportering

Landshypotek Banks ekonomiavdelning ansvarar för att hantera den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen så att korrekt information når externa intressenter. Detta innefattar arbete såsom löpande bokföring, bokslut, externrapportering och deklarationer. Vidare ska ekonomiavdelningen proaktivt bidra i beslutsfattande och bolagsstyrning genom ekonomiska uppföljningar, prognoser och konsekvensanalyser. Styrelsen erhåller månadsvisa ekonomiska rapporter utöver rapportering på varje styrelsemöte. Även finansavdelningens middle office har en roll i den interna kontrollen av den finansiella rapporteringen, till följd av sitt ansvar för förvaltning av finanssystemet och värdering av finansiella instrument. Middle office ska kontinuerligt utvärdera bankens värderingsmetod och se till att den följer marknadspraxis, interna riktlinjer, interna policydokument samt externa regelverk för redovisning och kapitaltäckning. Därutöver har internrevision till uppgift att granska och utvärdera tillförlitligheten i den finansiella rapporteringen. Styrelsens åtgärder för att följa upp den interna kontrollen avseende finansiell rapportering sker bland annat genom styrelsens uppföljning av bankens ekonomi och resultat. Detta sker genom månadsvisa ekonomiska rapporter samt rapportering vid varje styrelsemöte. Vidare sker en genomgång och uppföljning av revisorernas granskningsrapporter av revisionsutskott och styrelse.

Styrelseledamöter

Per den 17 mars 2017

Kerstin Arnemo

Född: 1958, Brunflo, ledamot.
Ledamot sedan 2015.
Lantmästare, lammproducent, konsult inom strategisk utveckling, styrelseordförande i Realbridge, vice ordförande i Jämtkraft AB och ledamot i Sekab.

Hans Heuman

Född: 1952, Tågarp, ledamot.
Ledamot sedan 2013.
Lantbrukare, leg. läkare, ledamot i Landshypotek Bank AB och AB Gårdstånga Nygård. Ordförande i Marsvinsholms Gods AB, vice ordförande i Lantmännens Forskningsstiftelse.

Rickard Cederholm

Född: 1959, Uppsala, ledamot.
Ledamot sedan 2012.
Lantbrukare, ordförande i Ulleråkers Häradsallmänning.

Per-Olof Hilmér

Född: 1964, Mellerud, ledamot.
Ledamot sedan 2013.
Lantmästare, ordförande i Grinstads Gårdsgas AB. Ledamot i Biogas Brålanda AB och i Biogas Dalsland Ekonomisk Förening.

Erik A. Eriksson

Född: 1969, Klässbol, ledamot.
Ledamot sedan 2016.
Självverksam skogsbrukare, ordförande valberedningen Mellanskog Ekonomisk Förening, ledamot Nifa Ekonomisk Förening samt ledamot Konsum Värmland Ekonomisk Förening.

Kristin Johansson

Född: 1976, Ruda, ledamot.
Ledamot sedan 2016.
Lantbrukare och jurist.

Forts

Styrelseledamöter

Per den 17 mars 2017

Lars-Johan Merin

Född: 1959, Fellingsbro, ledamot
Ledamot sedan 2016.
Lantmästare, ordförande i Sveriges Frö- och
Oljeväxtodlare och ledamot i Spannmåls-
odlarna.

Lars Öhman

Född: 1953, Vadstena, ordförande.
Ledamot sedan 2007.
Lantmästare, verkställande direktör och
ledamot i Stavlösa Gård AB. Ledamot i
Sveriges Spannmålsodlare Ekonomisk För-
ening, Lovanggruppens Handelshus AB och
ordförande i Vadstena fastighets AB.

Pär Sahlin

Född: 1963, Kilafors, ledamot.
Ledamot sedan 2007.
Lantbrukare.

Förändringar i den ekonomiska föreningens styrelse under året

Anders Axelsson, Inga-Lill Gilbertsson och Hans Pettersson har lämnat styrelsen och Erik A. Eriksson, Kristin Johansson och Lars-Johan Merin har tillträtt styrelsen under året.

Ledande befattningshavare

Per den 17 mars 2017

Gunnar Lans

Verkställande tjänsteman och Medlemschef
Född: 1964
Anställningsår: 2014
Utbildning: Ekonom
Tidigare erfarenhet: Regionchef LRF, ordförande Jönköping Business Development AB och Swedbank Huskvarna-Gränna, internationell projektkoordinator LRF, Lantbrukare.
Andra uppdrag: Honorärkonsul för Republiken Litauen

Förändringar i den ekonomiska föreningens ledning under året
Inga förändringar har skett under året.

Rapporter och noter

Resultaträkning	28
Totalresultat	29
Balansräkning	30
Förändringar i eget kapital	31
Kassaflödesanalys	33
Fem år i sammandrag	34
Noter	35
Not 1 Redovisningsprinciper	35
Not 2 Risker	40
Not 3 Kapital	44
Not 4 Räntenetto	48
Not 5 Provisionsintäkter	49
Not 6 Nettoresultat av finansiella transaktioner	49
Not 7 Övriga rörelseintäkter	50
Not 8 Allmänna administrationskostnader	50
Not 9 Av- och nedskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	52
Not 10 Övriga rörelsekostnader	52
Not 11 Kreditförluster, netto	52
Not 12 Skatt på årets totalresultat	53
Not 13 Utlåning till kreditinstitut	53
Not 14 Utlåning till allmänheten	54
Not 15 Obligationer och andra räntebärande värdepapper	54
Not 16 Derivat	55
Not 17 Aktier och andelar	55
Not 18 Aktier och andelar i koncernföretag	55
Not 19 Immateriella tillgångar	55
Not 20 Materiella tillgångar	56
Not 21 Övriga tillgångar	56
Not 22 Uppskjuten skatt	57
Not 23 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	57
Not 24 Skulder till kreditinstitut	57
Not 25 Upplåning från allmänheten	57
Not 26 Emitterade värdepapper m.m.	58
Not 27 Derivat	58
Not 28 Övriga skulder	58
Not 29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	58
Not 30 Avsättningar	59
Not 31 Efterställda skulder	62
Not 32 Förändringar i eget kapital	62
Not 33 Ställda säkerheter, eventalförpliktelser och åtaganden	62
Not 34 Finansiella tillgångar och skulder per kategori	63
Not 35 Upplysningar om verkligt värde	64
Not 36 Verkligt värde hierarki för finansiella instrument	65
Not 37 Tillgångars och skulders uppdelning på väsentliga valutor	66
Not 38 Förändring av likvida medel	66
Not 39 Upplysningar om kvittning	67
Not 40 Upplysningar om närstående	68
Not 41 Vinstdisposition	69
Revisionsberättelse	70
Granskningsrapport	72

Resultaträkning

TSEK	Not	Koncernen		Moderföreningen	
		2016	2015	2016	2015
Ränteintäkter		1 356 509	1 560 914	3	6
Räntekostnader		-629 310	-817 503		-
varav insättningsgarantiavgifter		-7 121	-3 675		
varav avgift statlig resolutionsfond		-28 821	-31 660		
Räntenetto	4	727 199	743 411	3	6
Erhållna koncernbidrag				175 600	164 900
Provisionsintäkter	5	11 872	9 987		
Nettoresultat av finansiella transaktioner	6	26 158	7 787		
Övriga rörelseintäkter	7	7 315	2 535		-
Summa rörelseintäkter		772 544	763 720	175 603	164 906
Allmänna administrationskostnader	8	-374 389	-353 651	-15 237	-13 983
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	9	-14 050	-19 678		
Övriga rörelsekostnader	10	-33 168	-30 048	-2 086	-2 217
Summa kostnader före kreditförluster		-421 606	-403 377	-17 324	-16 200
Resultat före kreditförluster		350 937	360 343	158 280	148 706
Kreditförluster netto	11	-14 814	-45 921		
Rörelseresultat		336 124	314 422	158 280	148 706
Skatt på årets resultat	12	-39 198	-37 257	-7	10
Årets resultat		296 925	277 165	158 273	148 716
Moderföreningens del av årets resultat		100 %	100 %	100 %	100 %

Totalresultat

TSEK	Not	Koncernen		Moderföreningen	
		2016	2015	2016	2015
Periodens resultat		296 925	277 165	158 273	148 716
Övrigt totalresultat					
<i>Poster som kommer att omklassificeras till resultatet</i>					
Kassaflödessäkringar		11 812	29 425		
varav förändring av verkligt värde		3 857	19 684		
varav överföringar till resultaträkningen		7 954	9 741		
Finansiella instrument som kan säljas		62 087	-46 078		
varav förändring av verkligt värde		61 988	-22 436		
varav överföringar till resultaträkningen		99	-23 643		
Inkomstskatt relaterad till övrigt totalresultat	12	-16 258	3 664		
<i>Summa poster som kommer att omklassificeras</i>		<i>57 641</i>	<i>-12 990</i>		
<i>Poster som inte kommer att omklassificeras</i>					
Aktuariella skillnader förmånsbestämda pensioner		-38 811	40 989		
Skatt på poster som inte kommer att omklassificeras	12	8 538	-9 018		
<i>Summa poster som inte kommer att omklassificeras</i>		<i>-30 273</i>	<i>31 971</i>		
Summa övrigt totalresultat		27 368	18 981	0	-
Periodens totalresultat		324 294	296 146	158 273	148 716
Moderföreningens del av årets totalresultat		100 %	100 %	100 %	100 %

Balansräkning

		Koncernen		Moderföreningen	
TSEK	Not	2016	2015	2016	2015
TILLGÅNGAR					
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker			237		
Utlåning till kreditinstitut	13	592 858	396 742	165 953	36 587
Utlåning till allmänheten	14	66 518 468	64 501 262		
Värdeförändring på räntesäkrade poster i portföljsäkring		109 075	87 842		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	15	12 614 537	13 251 589		
Derivat	16	1 840 773	1 874 871		
Aktier och andelar	17	1	1	1	1
Aktier i koncernföretag	18			2 196 328	2 196 328
Immateriella anläggningstillgångar	19	66 748	20 654		
Materiella tillgångar					
Inventarier	20	9 282	10 621		
Byggnader och mark	20	10 464	20 168		
Övriga tillgångar	21	9 241	32 943	217 956	241 782
Aktuell skatt		192	22 337	192	199
Uppskjuten skattefordran	22	2 955			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	23	405 559	498 081	148	
SUMMA TILLGÅNGAR		82 180 154	80 717 347	2 580 578	2 474 897
SKULDER, AVSÄTTNINGAR OCH EGET KAPITAL					
Skulder					
Skulder till kreditinstitut	24	1 002 399	393 227		
Upplåning från allmänheten	25	11 566 390	10 273 718		
Emitterade värdepapper m.m.	26	61 572 138	63 012 651		
Derivat	27	730 494	1 059 244		
Övriga skulder	28	66 381	57 584	4 279	4 444
Uppskjuten skatteskuld			2 555		
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	435 169	586 935	423	112
Avsättningar	30	4 193			
Efterställda skulder	31	1 699 972	499 972		
Summa skulder		77 077 136	75 885 886	4 702	4 556
Eget kapital					
Medlemsinsatser		1 585 080	1 489 178	1 585 080	1 489 178
Övrigt tillskjutet kapital		1 797 796	1 797 796	713 399	713 399
Reserver		14 991	-42 650		
Aktuariella förändringar		-16 359	13 914		
Balanserad vinst		1 424 584	1 296 058	119 125	119 048
Årets resultat		296 926	277 165	158 273	148 716
Summa eget kapital	32	5 103 017	4 831 461	2 575 876	2 470 340
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL					
	33, 34, 35, 36, 37, 39, 40	82 180 154	80 717 347	2 580 578	2 474 897

Förändringar i eget kapital

Koncernen, TSEK	Insats	Övrigt tillskjutet kapital	Säkrings-reserv ¹⁾	Verkligt värde-reserv ¹⁾	Aktuariella skillnader ¹⁾	Balan-serade vinst-medel	Totalt
Eget kapital 31 december 2014	1 369 473	1 797 796	-38 888	9 228	-18 057	1 460 112	4 579 665
Årets totalresultat			22 951	-35 941	31 971	277 165	296 146
Summa förändring före transaktioner med ägarna	-	-	22 951	-35 941	31 971	277 165	296 146
Under året in-/utbetalt insatskapital	116 625						116 625
Ordinarie utdelning ²⁾	41 266					-164 056	-122 790
Ordinarie avslutsbetalningar	-38 186						-38 186
Eget kapital 31 december 2015	1 489 178	1 797 796	-15 937	-26 714	13 914	1 573 222	4 831 461
Eget kapital 31 december 2015	1 489 178	1 797 796	-15 937	-26 714	13 914	1 573 222	4 831 461
Årets totalresultat			9 213	48 428	-30 273	296 925	324 294
Summa förändring före transaktioner med ägarna	-	-	9 213	48 428	-30 273	296 925	324 294
Under året in-/utbetalt insatskapital	107 960						107 960
Ordinarie utdelning ²⁾	32 888					-148 640	-115 752
Ordinarie avslutsbetalningar	-44 946						-44 946
Eget kapital 31 december 2016	1 585 080	1 797 796	-6 723	21 714	-16 359	1 721 510	5 103 017

¹⁾ Se not 32.

²⁾ Utdelning innehålls på insatskontot tills insatstaket på 4 procent har uppnåtts. För medlemmar som inte har nått upp till insatstaket betalas 30 procent av deras utdelning till medlemskontot.

Insats och övrigt tillskjutet kapital klassificeras som bundet eget kapital. Övriga poster klassificeras som fritt eget kapital.

Förändringar i eget kapital

Moderföreningen, TSEK	Insats	Övrigt tillskjutet kapital	Säkrings-reserv ¹⁾	Verkligt värde-reserv ¹⁾	Aktuariella skillnader ¹⁾	Balan-serade vinst-medel	Totalt
Eget kapital 31 december 2014	1 369 473	713 399				283 103	2 365 975
Årets totalresultat						148 716	148 716
Summa förändring före transaktioner med ägarna	-	-				148 716	148 716
Under året in-/utbetalt insatskapital	116 625						116 625
Ordinarie utdelning ²⁾	41 266					-164 056	-122 790
Ordinarie avslutsbetalningar	-38 186						-38 186
Eget kapital 31 december 2015	1 489 178	713 399				267 763	2 470 340
Eget kapital 31 december 2015	1 489 178	713 399				267 763	2 470 340
Årets totalresultat						158 273	158 273
Summa förändring före transaktioner med ägarna	-	-				158 273	158 273
Under året in-/utbetalt insatskapital	107 960						107 960
Ordinarie utdelning ²⁾	32 888					-148 640	-115 752
Ordinarie avslutsbetalningar	-44 946						-44 946
Eget kapital 31 december 2016	1 585 080	713 399				277 398	2 575 876

¹⁾ Se not 32.

²⁾ Utdelning innehålls på insatskontot tills insatstaket på 4 procent har uppnåtts. För medlemmar som inte har nått upp till insatstaket betalas 30 procent av deras utdelning till medlemskontot.

Insats och övrigt tillskjutet kapital klassificeras som bundet eget kapital. Övriga poster klassificeras som fritt eget kapital.

Tidigare redovisades den av styrelsen föreslagna utdelningen/återbäringen som en avdragspost i resultaträkningen under intjänandeåret. Från och med 2013 redovisas årets resultat utan avdrag för föreslagen utdelning vilket ökar de disponibla vinstmedel som kommer att bli föremål för föreningsstämman beslut med motsvarande belopp. Utdelning redovisas efter föreningsstämman beslut som ett avdrag mot balanserade medel i eget kapital. Redovisningen av tidigare års utdelningar/återbäringar har anpassats så att jämförelsetal har uppdaterats.

Antal utestående aktier	2016	2015
Antalet utestående aktier vid periodens start	2 253 000	2 173 000
Nyemission under året		80 000
Antalet utestående aktier vid årets slut	2 253 000	2 253 000

Kassaflödesanalys

		Koncernen		Moderföreningen	
TSEK	Not	2016	2015	2016	2015
Kassaflöde från resultaträkningen					
Erhållna räntor	4	1 447 918	1 639 736	-145	6
Betalda räntor	4	-781 077	-887 997	311	112
Erhållna provisioner	5	11 872	9 987		
Betalda provisioner	5		-35 335		
Erhållet netto av finansiella transaktioner	6	-9 138	43 938		
Övriga inbetalningar i rörelsen		7 315	2 535		-
Betalda administrationskostnader		-410 948	-387 145	-17 323	-16 200
Influtet på tidigare års konstaterade förluster		8 853	6 224		
Betald inkomstskatt		-29 532	-46 065		
Summa kassaflöde från resultaträkningen		245 263	345 877	-17 157	-16 082
Kassaflöde från balansräkningen					
Ökning (-)/minskning (+) Utlåning till kreditinstitut				-129 000	-36 000
Ökning (-)/minskning (+) Utlåning till allmänheten		-2 040 873	-2 810 812		
Ökning (-)/minskning (+) Obligationer och andra räntebärande värdepapper		658 779	3 207 946		
Ökning (+)/minskning (-) Skulder till kreditinstitut		609 172	-54 095		
Ökning (+)/minskning (-) Upplåning från allmänheten		1 292 672	4 444 897		
Ökning (+)/minskning (-) Emitterade värdepapper m.m.		-1 668 930	-5 227 822		
Förändring i övriga balansposter					
Ökning/minskning Övriga tillgångar		-6 413	8 864	34 527	4
Ökning/minskning Övriga skulder		8 049	4 035	-166	-5 183
Summa kassaflöde från balansräkningen		-1 147 544	-426 987	-94 639	-41 179
Kassaflöde från den löpande verksamheten					
		-902 281	-81 110	-111 796	-57 261
Investeringsverksamheten					
Nyemission aktier LHAB					-80 000
Erhållna koncernbidrag				164 900	176 700
Förändring av immateriella och materiella anläggningstillgångar					
Köp av Immateriella tillgångar		-56 179	-		
Försäljning av Immateriella tillgångar					
Köp av Materiella tillgångar		7 078	-2 720		
Försäljning av Materiella tillgångar					
Summa kassaflöde från investeringsverksamheten		-49 102	-2 720	164 900	96 700
Kassaflöde från finansieringsverksamheten					
Förändring medlemsinsatser		95 902	119 705	95 902	119 705
Efterställda skulder		1 200 000	-200 000		
Betald utdelning och återbäring		-148 640	-164 056	-148 640	-164 056
Summa kassaflöde från finansieringsverksamheten		1 147 262	-244 351	-52 738	-44 351
Periodens kassaflöde					
		195 879	-328 180	366	-4 913
Förändring av likvida medel	38	195 879	-328 180	366	-4 913
Likvida medel vid årets början		396 979	725 159	587	5 500
Likvida medel vid årets slut		592 858	396 979	953	587

Fem år i sammandrag

Resultatutveckling Landshypotek Ekonomisk Förening – Koncernen

MSEK	2016	2015	2014	2013	2012
RESULTATRÄKNING					
Räntenetto ¹⁾	727,2	778,7	677,5	656,5	575,8
Rörelseintäkter exklusive räntenetto ²⁾	45,3	-15,0	133,7	-52,1	-56,2
Rörelsekostnader	-407,6	-383,7	-343,3	-286,9	-254,8
Avskrivningar	-14,0	-19,7	-16,5	-10,5	-2,2
Kreditförluster	-14,8	-45,9	-79,6	-54,4	-22,1
Rörelseresultat	336,1	314,4	371,8	252,7	240,5
BALANSRÄKNING					
Tillgångar					
Utlåning till allmänheten – netto	66 518	64 589	61 858	60 689	58 885
Övriga tillgångar	15 662	16 128	20 246	17 288	18 465
Summa tillgångar	82 180	80 717	82 104	77 977	77 350
Skulder					
Upplåning	75 841	74 182	75 570	71 481	70 945
Övriga skulder	1 236	1 704	1 955	2 173	2 273
Eget kapital	5 103	4 831	4 580	4 323	4 131
Summa skulder och eget kapital	82 180	80 717	82 104	77 977	77 350
Nyckeltal					
Räntemarginal ³⁾	1,1 %	1,2 %	1,1 %	1,1 %	1,0 %
Räntabilitet på eget kapital ⁴⁾	6,0 %	5,9 %	7,3 %	5,4 %	5,0 %
Kreditförlustnivå ⁵⁾	0,02 %	0,07 %	0,13 %	0,09 %	0,02 %

¹⁾ Insättningsgarantiavgifter och avgift till resolutionsfond är omklassificerade från Provisionsnetto till Räntenetto. Jämförelsesiffror för 2015 är omräknade.

²⁾ Övriga rörelseintäkter innefattar nettoresultat av finansiella transaktioner. För 2016 uppgick denna post till 26,2 (7,8) MSEK. Se vidare förklaring i Förvaltningsberättelsen under rubriken "Ekonomisk redogörelse 2016".

³⁾ Räntenetto genom genomsnittlig utlåning under perioden.

⁴⁾ Årets resultat delat med genomsnittligt eget kapital.

⁵⁾ Kreditförluster netto genom genomsnittlig utlåning under perioden.

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Företagsinformation

Den 17 mars 2017 godkände styrelsen för Landshypotek Ekonomisk Förening, organisationsnummer 769600-5003, de finansiella rapporterna. De finansiella rapporterna för slutligt fastställande av årsstämman den 27 april 2017. Landshypotek Ekonomisk Förening är moderförening i koncernen Landshypotek. Föreningen ägs av dess medlemmar. Den kooperativa föreningen är en demokratisk organisation där alla medlemmar har en röst på det årliga regionmötet. I slutet av 2016 hade föreningen cirka 41 000 medlemmar. Verksamheten i koncernen drivs främst i Landshypotek Bank, som är ett helägt dotterbolag till Landshypotek Ekonomisk Förening.

Grunden för upprättande av redovisningen

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) samt tolkningar av dessa utgivna av International Financial Reporting Interpretations Committee (IFRIC), såsom de antagits av EU. Därutöver tillämpas Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (FFFS 2008:25, inklusive ändringsföreskrifter), lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) samt rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner från Rådet för finansiell rapportering.

Moderbolaget, Landshypotek Bank AB, tillämpar lagbegränsad IFRS, vilket innebär att årsredovisningen för den juridiska personen ska upprättas med tillämpning av EU antagna IFRS och uttalanden, så långt detta är möjligt inom ramen för ÅRKL, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. De undantag och tillägg från IFRS som ska göras framgår av Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2 Redovisning för juridiska personer samt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (FFFS 2008:25). Skillnader i redovisningsprinciper mellan koncernen och moderbolaget framgår under respektive rubrik nedan.

Definitioner och jämförelsetal

Koncernen omfattar Landshypotek Bank AB och vilande bolag. Med "Landshypotek Bank" avses i årsredovisningen löpande text koncernen enligt ovanstående definition. För enskilda koncernföretag används respektive fullständiga företagsnamn. Moderföretagets funktionella valuta och koncernens rapporteringsvaluta är svenska kronor. Samtliga belopp redovisas, om inte annat anges, i tusentals kronor. Jämförelsetal avseende föregående år anges i löpande text inom parentes.

Standarder, ändringar och tolkningar som trätt i kraft under året

Inga väsentliga förändringar med avseende på IFRS standarder har trätt i kraft under året. Ändringar i ÅRKL och FFS 2008:25 föranleder vissa ändrade upplysningskrav.

Nya standarder, ändringar, tolkningar samt årliga förbättringsprojekt som ännu inte trätt i kraft och som inte tillämpas i förtid av koncernen.

- *IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument*

Standarden är antagen av EU och ska tillämpas från 1 januari 2018. Det kommer att finnas 3 värderingskategorier för finansiella tillgångar; upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde över övrigt totalresultat och verkligt värde över resultaträkningen. Hur ett instrument ska klassificeras beror på affärsmodell och instrumentets karaktäristika. Ny modell för beräkning av kreditförlustreserv införs och beräkning sker utifrån förväntade kreditförluster, vilket är den stora skillnaden mot dagens regelverk. Enligt IAS39 sker beräkning av kreditförluster utifrån inträffad förlusthändelse. För finansiella skulder ändras klassificering och värdering för skulder som redovisas till verkligt värde över resultaträkningen baserat på verkligt värde alternativet. Förändringar i egen kreditrisk ska då gå över övrigt totalresultat. Kraven för säkringsredovisning ändras genom att 80-125-kriteriet ersätts av krav på ekonomisk relation mellan säkringsinstrument och underliggande instrument och att säkringskvoten ska vara samma sak som används i riskhanteringen. Utvärdering pågår av vilka värderingskategorier för finansiella tillgångar som ska användas vid införandet av IFRS 9. Standarden förväntas inte ge väsentlig påverkan på resultaträkning, balansräkning och eget kapital avseende tillämpning av värderingskategorier.

Avseende kreditförlustreserv pågår ett projekt där Landshypotek Bank utvecklar modeller för nedskrivning. En viss påverkan på resultatet och en marginell påverkan på kapitaltäckningen förväntas vid övergången till IFRS 9 men en tillförlitlig bedömning av den potentiella påverkan på de finansiella rapporterna kommer inte att finnas förrän modellerna för nedskrivning har utvecklats och testats vidare. Det är ännu inte klart hur tillsynsmyndigheter kommer att behandla sambandet mellan redovisningsmässiga förväntade kreditförlustreserveringar och förväntade kreditförluster enligt kapitaltäckningen.

För säkringsredovisningen ser banken att förändringen får begränsad effekt mot hur redovisningen sker under gällande regelverk. Standarden förväntas inte ge väsentlig påverkan på resultaträkning, balansräkning och eget kapital avseende tillämpning av säkringsredovisning.

• IFRS 15 Intäkter

IFRS 15 ersätter samtliga tidigare utgivna standarder och tolkningar som avser intäktsredovisning (bland annat IAS 11 Entreprenadavtal och IAS 18 Intäkter) och träder i kraft 1 januari 2018. Standarden beskriver hur ett kontrakt och dess olika beståndsdelar identifieras, priset fastställs och fördelas på de olika åtagandena samt att intäkten redovisas åtagandet mot kunden är uppfyllt. Standarden är antagen av EU och ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2018. Koncernen har ännu inte utvärderat hur IFRS 15 kommer att påverka den finansiella rapporteringen.

• IFRS 16 Leasing

IFRS 16 kommer att leda till att nästan alla leasingavtal redovisas i balansräkningen för leasetagare. Rätten att nyttja den leasade tillgången redovisas som en tillgång och nuvärdet av leasinghyrorna redovisas som en motsvarande skuld i balansräkningen för leasetagare. Undantag får göras för kortfristiga avtal och avtal med lågt värde. Resultaträkningen påverkas genom att kostnaderna blir högre i början av kontraktet och lägre i slutet. Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2019 och är inte antagen av EU. Banken håller på och utvärderar effekten men ser inte att den kommer att ha någon väsentlig inverkan.

Övriga nya standarder, ändringar, tolkningar samt årliga förbättringsprojekt som ännu inte har trätt i kraft bedöms inte ge någon väsentlig påverkan på koncernens finansiella rapporter.

Koncernredovisning

Koncernredovisningen omfattar moderföretaget och dotterföretag. Samtliga dotterföretag ägs till 100 procent av Landshypotek Bank AB. Dotterföretag konsolideras enligt förvärvsmetoden. Samtliga företag i koncernen är svenska aktiebolag med svenska kronor som redovisningsvaluta. Landshypotek Bank AB har inga intresseföretag, samarbetsarrangemang eller icke konsoliderade strukturerade företag. Dotterföretag är alla företag där moderföretaget utövar ett bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär att moderföretaget exponeras för, eller har rätt till, avkastning från dotterföretaget och kan påverka avkastningen genom sitt inflytande över detta. Dotterföretag inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag det bestämmande inflytandet upphör. Förvärvsmetoden används för redovisning av koncernens förvärv av dotterföretag. Anskaffningsvärdet utgörs av det verkliga värdet på samtliga tillgångar, skulder och emitterade eget kapital instrument som lämnats som vederlag för nettotillgångarna i dotterföretaget. Eventuella överskott till följd av att anskaffningsvärdet överstiger förvärvsbalansens identifierbara nettotillgångar redovisas som goodwill. Transaktionskostnader redovisas direkt i resultaträkningen.

Rörelsesegment

Ett rörelsesegment är en del av ett företag som bedriver affärsverksamhet från vilken den kan få intäkter och ådra sig kostnader, vars rörelseresultat regelbundet granskas av företagets högste verkställande beslutsfattare som underlag för beslut om fördelning av resurser och bedömning av dess resultat och om vilken det finns fristående finansiell information. Landshypotek Bank tillhandahåller utlåning i Sverige mot säkerhet i fast egendom. Inlåning är en del i Landshypotek Banks finansiering. Vid uppföljning och rapportering till företagets högste verkställande beslutsfattare ses verksamheten som ett rörelsesegment.

Tilläggsinformation enligt IFRS 8 p. 32-34 lämnas inte i årsredovisningen då inlåningen inte genererar några intäkter, verksamheten bedrivs inom ett geografiskt område och det finns ingen kund inom Landshypotek Bank som står för 10 procent eller mer av företagets intäkter.

Värderingar av fordringar och skulder i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan med den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan med den valutakurs som föreligger på balansdagen. Valutakursdifferenser som uppstår på grund av omräkning av balansposter i utländsk valuta redovisas i resultaträkningen som valutakursvinster eller valutakursförluster.

Klassificering och värdering av finansiella tillgångar

Finansiella tillgångar delas vid värdering in i följande kategorier:

- 1 Lånefordringar och kundfordringar
- 2 Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet
- 3 Finansiella tillgångar som kan säljas

Utlåning till kreditinstitut och utlåning till allmänheten klassificeras som "Lånefordringar och kundfordringar". Det innebär att dessa poster redovisas till upplupet anskaffningsvärde med tillämpning av effektivräntemetoden.

Obligationer och andra räntebärande värdepapper klassificeras som antingen "Finansiella tillgångar som kan säljas" eller som "Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet". Klassificeringen bestäms för varje specifik transaktion. Oavsett klassificering värderas dessa tillgångar till verkligt värde i balansräkningen. För de innehav som klassificerats som "Finansiella tillgångar som kan säljas" gäller att de redovisas första gången till verkligt värde plus transaktionskostnader. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas efter skatt via övrigt totalresultat och blir en del i verkligt värdereserven i eget kapital till dess att den finansiella tillgången säljs eller skrivs ned. När det finns objektiva indikationer på att en finansiell tillgångs återvinningssvärde understiger det bokförda värdet görs en nedskrivningsprövning. Nedskrivningsbehovet beräknas som skillnaden mellan anskaffningsvärde och aktuellt verkligt värde med avdrag för

eventuella tidigare nedskrivningar som redovisats i resultaträkningen. Vid försäljning eller nedskrivning redovisas den ackumulerade vinsten eller förlusten, som tidigare redovisats i eget kapital, i resultaträkningen.

För de obligationer och andra räntebärande värdepapper som klassificerats som "Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet" gäller att de redovisas första gången till verkligt värde medan transaktionskostnaderna redovisas i resultaträkningen. De vinster och förluster som uppstår till följd av värdeförändringar redovisas i resultaträkningen under raden "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Ränteintäkter för dessa instrument redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden.

Derivatinstrument med ett positivt marknadsvärde klassificeras som "Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet". De vinster och förluster som uppstår till följd av orealiserade och realiserade värdeförändringar redovisas löpande i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Upplupna och realiserade räntor i derivatinstrument redovisas netto som räntekostnad.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Klassificering och värdering av finansiella skulder

Finansiella skulder delas vid värdering in i två kategorier:

- 1 Övriga finansiella skulder
- 2 Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet

Skulder till kreditinstitut, upplåning från allmänheten, emitterade värdepapper och efterställda skulder klassificeras som "Övriga finansiella skulder". Övriga finansiella skulder redovisas till upplupet anskaffningsvärde genom användande av effektivräntemetoden. Transaktionskostnader som är direkt hänförliga till en specifik skuld läggs till anskaffningsvärdet och beaktas vid beräkning av upplupet anskaffningsvärde. Redovisning av finansiella skulder som säkringsredovisas behandlas under avsnittet Säkringsredovisning.

Derivatinstrument med ett negativt marknadsvärde klassificeras som "Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet". De vinster och förluster som uppstår till följd av orealiserade och realiserade värdeförändringar redovisas löpande i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Upplupna och realiserade räntor i derivatinstrument redovisas netto som räntekostnad.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när skyldigheten att betala kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förpliktelser som är förknippade med skulden.

Affärs- eller likvidagsredovisning

Finansiella tillgångar och skulder hänförliga till utlåning och inlåning redovisas på likviddagen. Affärstransaktioner på penning-, obligations- och aktiemarknaderna redovisas på affärsdagen när de väsentliga rättigheterna och riskerna övergår mellan parterna.

Immateriella tillgångar

En immateriell tillgång är en identifierbar, icke-monetär tillgång utan fysisk form. En tillgång är en resurs som förväntas ge framtida ekonomiska fördelar och över vilken företaget har kontroll. För immateriella tillgångar aktiveras de utgifter som nedläggs från den tidpunkt det är sannolikt att ekonomiska fördelar kommer att uppstå, och som kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Avskrivningstiden baseras på tillgångens nyttjandeperiod och påbörjas när tillgången tas i drift. Avskrivningstiden på immateriella tillgångar är 3 till 7 år. Prövning av nedskrivningsbehov sker när det finns indikation på att tillgången kan ha minskat i värde. Landshypotek Bank tillämpar linjär avskrivning.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar består framförallt av fastigheter. Fastigheterna värderas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Varje del av en materiell anläggningstillgång med ett anskaffningsvärde som är betydande i förhållande till tillgångens sammanlagda anskaffningsvärde skrivs av separat. Den avskrivningsmetod som används återspeglar hur tillgångens framtida ekonomiska fördelar väntas bli förbrukade. Avskrivningsmetoden är linjär. Landshypotek Bank har åsatt separata avskrivningsplaner för varje betydande komponent:

- PC skrivs av på 3 år
- Inventarier skrivs av på 5 år
- Byggnadsinventarier skrivs av på 5 år

Avskrivningstiden för komponenterna i fastigheten varierar mellan 20 och 150 år.

Avsättningar

Avsättningar består av resultatförda förväntade negativa utflöden av resurser från koncernen. Avsättningar redovisas, när koncernen har en legal eller informell förpliktelse, till följd av inträffande händelser när det är sannolikt att det kommer att krävas ett utflöde av resurser för att reglera åtagandet. Landshypotek Bank har gjort avsättningar för framtida pensionsförpliktelser och uppskjuten skatt. Se vidare under avsnittet Pensionskostnader.

Ränteintäkter och räntekostnader

Ränteintäkter och räntekostnader på finansiella tillgångar och skulder redovisas i resultaträkningen enligt effektivräntemetoden under rubriken "Ränteintäkter och räntekostnader". Värdeförändringar på finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde via resultatet redovisas under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Detta gäller också förändringar i verkligt värde på finansiella tillgångar och

skulder som ingår i säkringsredovisning. Från och med 2016 redovisas avgift till resolutionsfond och insättningsgarantavgifter som räntekostnader.

Säkringsredovisning

Säkringsredovisning sker genom olika typer av säkringsförhållanden beroende på syftet med säkringen.

Säkring av verkligt värde för upplåning

Koncernen tillämpar säkringsredovisning i delar av sin exponering för ränterisk i fastförräntade finansiella skulder. Säkringens syfte är att motverka förändringar i verkligt värde på grund av ränteförändringar i marknaden. För detta ändamål används ränteswappar och valutaränteswappar. Förändringar i verkligt värde på ett derivat som formellt identifierats som säkringsinstrument, och som uppfyller villkoren för säkringsredovisning, redovisas i resultaträkningen under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Även förändringar i verkligt värde, hänförliga till den säkrade risken, på den säkrade skulden redovisas under denna rubrik.

Kassaflödessäkringar

Koncernen säkrar delar av sin exponering för ränterisk i finansiella skulder med rörlig ränta. Säkringens syfte är att motverka förändringar i framtida kassaflöden på grund av ränteförändringar i marknaden. För detta ändamål används ränteswappar och valutaränteswappar. Den effektiva delen av förändringar i verkligt värde på ett derivatinstrument, som identifieras som säkringsinstrument och som uppfyller villkoren för säkringsredovisning, redovisas via övrigt totalresultat i eget kapital. När den säkrade transaktionen inträffar återförs den ackumulerade reserven i eget kapital till resultaträkningen. Den vinst eller förlust som hänförs till den ineffektiva delen redovisas omedelbart i resultaträkningen under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Kassaflödena förväntas infalla löpande under den säkrade postens löptid.

Portföljsäkring av verkligt värde i utlåningsportföljen

Koncernen tillämpar säkringsredovisning i delar av sin exponering för ränterisk i fastförräntad utlåning. Säkringens syfte är att motverka förändringar i verkligt värde på grund av ränteförändringar i marknaden. För detta ändamål grupperas lån med likartad riskexponering och identifieras som en portfölj, vilken säkras med ränteswappar. Förändringar i verkligt värde på ett derivat som formellt identifierats som säkringsinstrument, och som uppfyller villkoren för säkringsredovisning, redovisas i resultaträkningen under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Värdeförändringar hänförliga till den säkrade risken på den säkrade utlåningsportföljen redovisas i resultaträkningen under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner" och i balansräkningen på en separat rad i anslutning till Utlåning till allmänheten.

Säkring av verkligt värde i fastförräntad placering

Koncernen tillämpar säkringsredovisning för fastförräntade obligationer i likviditetsportföljen. Säkringens syfte är att säkra

sig mot förändringar i verkligt värde exklusive kreditspread. För detta ändamål används ränteswappar. Förändringar i verkligt värde på ett derivat som formellt identifierats som säkringsinstrument, och som uppfyller villkoren för säkringsredovisning, redovisas i resultaträkningen under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Även förändringar i verkligt värde, hänförliga till den säkrade risken, på den säkrade skulden redovisas under denna rubrik. Kreditspreaden redovisas under Övrigt totalresultat.

Säkringsredovisningens upphörande

Landshypotek Bank avslutar säkringsredovisningen när säkrat föremål och säkringsinstrument avyttras eller förfaller samt när kriterierna för säkringsredovisning inte längre uppfylls. De vinster och förluster som för kassaflödessäkringar och verkligt värde säkringar i placeringar redovisats via övrigt totalresultat förs till resultaträkningen i samband med avyttring av underliggande instrument och redovisas där under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner". Om en säkring av verkligt värde inte längre anses vara effektiv omklassificeras säkringsinstrumentet till ett handelsderivat. Den ackumulerade förändringen i verkligt värde på den säkrade posten vid den tidpunkt då säkringsförhållandet avslutas, periodiseras via räntenettet över den säkrade postens återstående löptid.

Provisionsintäkter

Provisionsintäkter är hänförliga till Landshypotek Banks utlåning och upplåning. Intäkter hänförliga till utlåningen intäktsredovisas vid avisering och intäkter hänförliga till upplåningen redovisas på affärsdagen.

Nettoresultat av finansiella transaktioner

Under rubriken "Nettoresultat av finansiella transaktioner" redovisas realiserade vinster och förluster hänförliga till köp och försäljning av obligationer och derivatinstrument i likviditetsportföljen samt återköp av egna obligationer. Dessutom redovisas här realiserade vinster och förluster hänförliga till marknadsvärdeförändringar på derivatinstrument, innehav i finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet samt förändringar i verkligt värde hänförliga till den säkrade risken på den säkrade tillgången eller skulden i en säkring av verkligt värde. I förekommande fall redovisas även nedskrivningar hänförliga till finansiella tillgångar som kan säljas under denna rubrik.

Övriga intäkter

Under övriga intäkter redovisas bland annat intäkter från sålda tjänster samt externa hyresintäkter avseende egna fastigheter. Även resultat från försäljning av rörelsefastighet redovisas här.

Personalkostnader

Till personalkostnader räknas samtliga direkta personalkostnader inklusive olika former av sociala kostnader och lönebikostnader.

Pensionskostnader

Landshypotek Banks pensionsåtagande i BTP-planen är en förmånsbestämd plan. Landshypotek Bank har fonderat sin förpliktelse via SPK som förvaltar tillgångarna och administrerar pensionsutbetalningar för Landshypotek Banks räkning. I koncernen redovisas i huvudsak nedanstående tre poster:

- Kostnader avseende tjänstgöring, det vill säga intjänad pensionsrätt för innevarande och tidigare perioder samt vinster och förluster från regleringar
- Nettoränteintäkt (-kostnad) beräknas på nettot av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen minus förvaltnings-tillgångarna genom användande av den marknadsmässiga avkastningen på förstklassiga företagsobligationer
- I övrigt totalresultat redovisas aktuariella vinster och förluster när de uppstår tillsammans med avkastning på förvaltnings-tillgångar,

Den skuld som redovisas i balansräkningen avseende förmånsbestämda pensionsplaner är nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen på balansdagen minus verkligt värde på förvaltningstillgångarna. Nuvärdeberäkningen baseras på räntan på säkerställda obligationer. Den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen beräknas årligen av oberoende aktuarie med tillämpning av den så kallade "projected unit credit method". För vidare information om pensioner se not 8 och not 30.

Övriga rörelsekostnader

Posten övriga rörelsekostnader innehåller bland annat driftskostnader för egna fastigheter och marknadsföringskostnader

Kreditförluster

Som förfallen fordran redovisas, utan beaktande av möjligheten att återvinna fordran genom att realisera säkerheter, fordringar där någon del är förfallen till betalning mer än 5 dagar. Fordran provas först individuellt och därefter provas grupper av fordringar med likartade kreditegenskaper och där nedskrivningsbehov inte identifierats individuellt. Som osäker fordran redovisas lånefordran där betalningarna sannolikt inte kommer att fullföljas enligt kontraktsvillkoren och där säkerhetens värde befaras vara otillräcklig för att med betryggande marginal täcka fordrans värde. En fordran redovisas som osäker till sitt fulla belopp även om delar av fordran täcks av säkerheter. Vid beräkning av återvinningsvärdet diskonteras bedömda framtida kassaflöden med hjälp av den ursprungliga effektivräntan. Skillnaden mellan lånefordran och nuvärdet av bedömda återvinningar redovisas som sannolik kreditförlust.

Objektiva belägg för att lånefordringar eller en grupp av lånefordringar har ett nedskrivningsbehov innefattar observerbara uppgifter som kommit banken till del angående följande förlusthändelser:

- a) Betydande finansiella svårigheter hos låntagaren,
- b) ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp,
- c) beviljande av långivaren, av ekonomiska eller juridiska skäl som sammanhänger med låntagarens ekonomiska svårigheter, en eftergift som långivaren annars inte hade övervägt, eller

d) det är sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller annan finansiell rekonstruktion.

Omstrukturering av lånefordringar

Överenskommelse om eftergifter som innebär omstrukturering av lånefordran görs endast undantagsvis, då all utlåning sker mot säkerheter vars värde realiseras i händelse av fallissemang. Omstrukturerade lånefordringar kommenteras i förekommande fall i förvaltningsberättelsen.

Skattekostnader

Redovisade skattekostnader innefattar skatt avseende aktuellt år, justeringar avseende tidigare års aktuella skatt samt förändringar i uppskjuten skatt. Uppskjuten skatt är den skatt som hänförs till alla temporära skillnader som uppkommer mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

Koncernbidrag

Koncernbidrag redovisas enligt RFR 2. Avkastningsbetingade koncernbidrag som lämnas från Landshypotek Bank AB till moderföreningen Landshypotek Ekonomisk Förening, redovisas direkt mot eget kapital i Landshypotek Bank AB. I Landshypotek Ekonomisk Förening redovisas erhållet koncernbidrag som en finansiell intäkt. Koncernbidrag som lämnas för att minska koncernens skatt redovisas direkt mot eget kapital i respektive bolag.

Uppskattningar och väsentliga bedömningar

Tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper innebär i vissa fall att redovisade belopp baseras på uppskattningar och antaganden om framtiden. De uppskattningar och antaganden som görs baseras alltid på företagsledningens bästa och mest rättvisande bedömningar om framtiden och påverkar redovisade belopp för tillgångar, skulder och åtaganden utanför balansräkningen samt för intäkter och kostnader i den årsredovisning som presenteras. De är kontinuerligt föremål för granskning och validering. Trots detta är det möjligt att framtida utfall i viss mån kan komma att skilja sig från ursprungliga antaganden.

Beräkningen av koncernens kostnader och förpliktelser för förmånsbestämda pensioner bygger på ett flertal aktuariella, demografiska och finansiella antaganden som har betydande inverkan på redovisade belopp. En förteckning över de mest väsentliga antaganden som använts vid beräkningen av årets avsättning finns i not 30.

Värdet på koncernens lånefordringar provas löpande på individuell och kollektiv nivå. Vid behov skrivs fordran ned till bedömt återvinningsvärde. För att kunna uppskatta återvinningsvärdet görs ett antal bedömningar om bland annat motpartens finansiella återbetalningsförmåga och realisationsvärdet på säkerheter. Det slutliga utfallet kan komma att avvika från ursprungliga reserveringar för kreditförluster.

Not 2 Risker

I all finansiell verksamhet uppstår risker. Att hantera dem väl är centralt i Landshypotek Bank. Grunden för ett välfungerande riskarbete är en stark och gemensam riskkultur, med ansvarstagande och beslutsfattande nära bankens kunder.

Landshypotek Bank eftersträvar en hög riskmedvetenhet och ett lågt risktagande. Hög riskmedvetenhet innebär att varje anställd förstår vilka risker hans eller hennes arbetsuppgifter innebär för företaget, vilken nivå på risktagande som är acceptabel samt hur han eller hon ska agera för att inte överskrida den acceptabla risknivån.

Lågt risktagande uppnås genom en kombination av hög riskmedvetenhet och låg acceptansnivå för risktagande, en tydlig beslutsordning, gemensamma definitioner och bedömningsprinciper samt med sofistikerade verktyg för riskbedömning. Det är styrelsen som anger acceptansnivån för risktagandet och det är den verkställande direktören som ser till att denna acceptansnivå implementeras i verksamheten. Nedan följer definitioner av de risker som Landshypotek Bank huvudsakligen exponeras för. För ytterligare information om risker, se Rapport om kapitaltäckning och riskhantering, Pelare 3.

Kreditrisk

Definition

Landshypotek Bank definierar kreditrisk som:

Risken att Landshypotek Bank inte erhåller betalning enligt överenskommelse och att värdet på säkerheten inte är fullgod och därför inte kan täcka utestående fordran.

Kreditrisken i utlåningsportföljen

Landshypotek Banks utlåning till allmänheten uppgick per 31 december 2016 till 66,5 miljarder SEK. Utlåningen sker till företagare och boende på landsbygden mot säkerhet i primärt jord- och skogsbruksfastigheter. All utlåning sker i Sverige.

Hantering av kreditrisken

Kreditprocessen

Kreditpolicyn, vilken fastställs av styrelsen, sätter ramar och principer för kreditgivningen inom Landshypotek Bank. All kreditgivning inom banken utgår från kundens återbetalningsförmåga och kredit får bara beviljas om förpliktelseerna på goda grunder kan förväntas bli fullgjorda. För att ytterligare skydda banken mot kreditförluster tas huvudsakligen säkerhet i fast egendom.

Uppföljning av kreditportföljen

Kredituppföljning sker för samtliga engagemang på tidsbunden- och löpande basis. Kunder med högre risk följs upp mer frekvent. Alla kreditbeslut föregås av en noggrann riskbedömning och riskklassificering. Genom portföljanalyser identifierar kreditkontrollenheten branscher och segment med förhöjd risk för ytterligare bedömning.

Hantering av problemkrediter

Affärsverksamheten i Landshypotek Bank har det fulla ansvaret för såväl kundrelationen, lönsamheten och risken i samtliga kundengagemang. Vid behov tar affärsverksamheten hjälp av centrala avdelningar gällande fördjupade analyser och hantering av problem- och obeståndskunder. Enheten för Särskilda Ärenden bistår med expertkunskap beträffande såväl problemengagemang som konstaterade obeståndskunder. Bankens obeståndsenhet arbetar primärt med fallerade engagemang i syfte att avveckla krediter med minimal förlust för banken.

Motpartsrisk, kreditrisk i finansverksamheten

Landshypotek Banks motpartsrisker består av kreditrisk för motparter i likviditetsreserven, för motparter som Landshypotek Bank har derivataffärer med samt för motparter där banken har inlåning. Bankens likviditetsreserv består av räntebärande värdepapper med hög kreditvärdighet och är alla utgivna av nordiska kreditinstitut, svenska kommuner eller landsting. Syftet med likviditetsreserven är att reducera bankens likviditetsrisk. Banken ingår derivataffärer (swapavtal) i syfte att reducera ränte- och valutarisk.

Motparterna som banken ingår swapavtal med är svenska eller internationella banker med hög kreditvärdighet. Med motparten finns ISDA-avtal och ensidiga CSA-avtal till Landshypotek Banks fördel finns, vilket reducerar motpartsrisken. Banken ställer aldrig själv säkerheter eftersom derivatkontrakten ligger i poolen för säkerställda obligationer. Ekonomi- och finanschefen har det övergripande ansvaret för hanteringen av motpartsrisk.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk för Landshypotek Bank är:

Risken för att inte kunna infria sina betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkten.

Landshypotek Bank är i stor utsträckning beroende av marknadsfinansiering och oförmåga att infria betalningsförpliktelser kopplade till marknadsfinansieringen kan få omedelbara och allvarliga följder för banken.

För att säkerställa att en god betalningsberedskap upprätthålls har styrelsen beslutat att det ska finnas en likviditetsbuffert som motsvarar de prognostiserade, ackumulerade nettokassautflödena under de närmaste 180 dagarna samt utflöde av inlåning under stress, utan möjlighet till refinansiering. Likviditetsreserven per 31 december 2016 var 1,4 gånger större än refinansieringsbehovet under de närmaste sex månaderna.

Innehav i Landshypotek Banks likviditetsreserv kan användas som säkerhet för lån i Riksbanken. Likviditetsreserven ger banken möjlighet att överbrygga tillfälliga likviditetspåfrestningar men ger även möjlighet att vid allvarliga likviditetskriser ha tid för att anskaffa erforderliga medel genom belåning eller under ordnande former sälja tillgångar för att minska finansieringsbehovet. Banken mäter också likviditetsreserven, utifrån att den ska täcka nettoutflöden under en stressad 30-dagarsperiod enligt externa regelverk. Bankens LCR, enligt EU-förordning 575/2013 och Delegerad akt 2015/61, uppgick per 31 december 2016 till 270 procent för Landshypotek Bank konsoliderad situation och 270 procent för Landshypotek Bank.

Landshypotek Bank erbjuder inlåning i syfte att diversifiera sin finansiering och på så sätt reducera refinansieringsrisken. Bankens inlåning uppgick vid årsskiftet till 11,7 miljarder SEK. Landshypotek Bank genomför regelbundet stresstester av likviditetsrisken. Dessa inkluderar bland annat värdeminskning i likviditetsreserven, reducerade amorteringar och ränteintäkter, avsaknad av ny upplåning samt uttag av inlåning. Resultaten av stresstesterna visar att Landshypotek Bank har en god betalningsberedskap.

Marknadsrisk

Den marknadsrisk som Landshypotek Bank exponeras för är ränterisk, valutarisk, kreditspreadrisk, och basisspreadrisk och definieras enligt följande:

- **Ränterisk** – Risken att marknadsvärdet av diskonterade framtida ränterelaterade in- och utbetalningar utvecklas negativt som en följd av ränteförändringar
- **Valutarisk** – Risken för förlust på upplånat, utlånat eller placerat kapital som en följd av förändring av valutakurser
- **Kreditspreadrisk** – Risken för reducerat marknadsvärde som en följd av ökade spreadar över riskfri ränta i tillgångar värderade till verkligt värde
- **Basisspreadrisk** – Risken för reducerat marknadsvärde i derivat som ingås vid upplåning i utländsk valuta och som inte kan kompenseras med en motsvarande förändring av marknadsvärdet på den emitterade skulden

Ränterisk

Ränterisk uppstår när räntebindningstider för tillgångar och skulder inte sammanfaller och som en effekt av att eget kapital används som finansiering av bunden utlåning. Det mäts bland annat som den marknadsvärdesförändring av balansräkningen som inträffar om räntekurvan parallellförflyttas. Som verktyg för att hantera ränterisken använder banken ränteswappar. Per årsskiftet uppgick den totala ränteriskens påverkan på balansräkningens marknadsvärde vid en parallellförflyttning av räntekurvan med en procentenhet uppåt, till -116 MSEK. Marknadsvärdeförändringen av tillgångar och skulder resultatförs bara till en marginell del varför ränterisken på årets resultat uppgår till 8 MSEK.

Tabell 5 Likviditetsreserv fördelat på rating, värderad till verkligt värde

TSEK	Säkerställda obligationer	Obligationer utgivna av kommuner	Obligationer utgivna av Kommuninvest i Sverige AB
AAA	7 228 601	2 374 636	625 102
AA+		2 449 780	
Summa	7 228 601	4 824 416	625 102

Tabell 6 Derivatkontrakt fördelat på rating, värderad till verkligt värde

TSEK	Positiva bruttomarknadsvärden adderat med tillägg för potentiella framtida exponeringar ¹⁾	Positiva bruttomarknadsvärden	Positiva marknadsvärden med tillägg för potentiella framtida exponeringar, efter hänsyn till bilaterala nettningsavtal
AA-	1 035 635	807 104	464 296
A+	276 443	131 796	118 777
A	871 288	674 532	722 051
BBB ²⁾	459 399	421 237	459 399
Summa	2 642 765	2 034 669	1 764 523

¹⁾ Derivatexponeringen i enlighet med marknadsvärderingsmetoden i CRR.

²⁾ Landshypotek har erhållit 443 955 TSEK i säkerhet enligt derivatkontrakt. Denna säkerhet har inte beaktats i ovanstående siffror.

Valutarisk

Landshypotek Bank har delar av sin finansiering i annan valuta än SEK. I de fall finansiering sker i annan valuta än SEK hanteras valuta- och ränterisken genom att kassaflöden i utländsk valuta säkras genom swapavtal. Marginella differenser kan uppstå. All valutarisk var per 31 december 2016 säkrade med derivat. För ytterligare information se not 37.

Basisspreadrisk och Kreditspreadrisk

Basisspreadrisk uppstår i Landshypotek Bank då valuta- och ränterisken, som uppstår vid upplåning i utländsk valuta, reduceras genom att betalningar i utländsk valuta byts mot betalningar i svensk valuta genom så kallade valutaränteswappar. Om Landshypotek Bank inte avslutar swapavtalen i förtid kommer dock nettot av resultatpåverkan vid swappens förfall att vara noll. På grund av ökad volatilitet i basisspreadarna har Landshypotek Bank valt att inte ta upp någon ny finansiering i utländsk valuta sedan 2011. Kreditspreadrisk uppstår från rörelser i kreditspreadar i Landshypotek Banks likviditetsreserv och dessa påverkar också resultatet. En ökning av kreditspreaden med en hundradels procent (1bp) skulle leda till en värdeminskning på 2,7 MSEK av likviditetsportföljen och en rörelse med 1bp på basisspreadarna skulle leda till en värdeförändring på 5,0 MSEK på swapparna.

Operativ risk

Definition

Landshypotek Bank definierar operativ risk som:

Risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller fallerade interna processer, mänskliga fel, bristfälliga system, externa händelser inbegripet legal risk.

Operativ risk

Landshypotek Banks aptit för operativ risk är låg. Banken bedriver inte verksamhet inom de områden som generellt sett genererat banker störst operativa förluster. Banken har vare sig tradingverksamhet eller verksamhet relaterad till betalningsförmedling och bedriver en relativt okomplex bankverksamhet.

Viss operativ risk finns dock i alla verksamheter och i banken bryts operativ risk i huvudsak ner på följande områden:

- Verksamhets- och processrisk
- Personalk
- IT- och Informationssäkerhet
- Extern risk

Räntebindningstider för räntebärande tillgångar och skulder 2016

TSEK	< 3 månader	3-12 månader	1-3 år	3-5 år	> 5 år	Summa
Tillgångar						
Utlåning till kreditinstitut	592 071					592 071
Utlåning till allmänheten	40 921 812	11 075 976	9 279 752	4 199 585	783 402	66 260 527
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	5 918 000	1 800 000	1 550 000	2 900 000	0	12 168 000
Derivat	28 997 168	4 235 823	5 533 050	7 188 800	5 355 133	51 309 973
Summa tillgångar	76 429 051	17 111 799	16 362 802	14 288 384	6 138 535	130 330 571
Skulder						
Skulder till kreditinstitut	1 002 399					1 002 399
In- och upplåning från allmänheten	11 731 390					11 731 390
Emitterade värdepapper	32 400 000	6 605 823	7 538 050	7 888 800	5 455 133	59 887 805
Derivat	30 656 118	9 200 000	6 704 000	4 290 000	570 000	51 420 118
Efterställda skulder	1 630 000	70 000	0	0	-	1 700 000
Summa skulder	77 419 908	15 875 823	14 242 050	12 178 800	6 025 133	125 741 713
Netto	-990 856	1 235 976	2 120 752	2 109 585	113 402	4 588 859
Räntekänslighet netto	-3 288	-179	-49 552	-66 575	3 701	-115 893
Kumulativ räntekänslighet	-3 288	-3 467	-53 019	-119 594	-115 893	

I tabellen redovisas de nominella beloppen för derivaten. På tillgångssidan ligger de nominella beloppen i derivatens erhålla-ben och på skuldsidan de nominella beloppen i betala-benen. Beloppen har fördelats efter tiden för nästa ränteomsättning. Detta skiljer sig från löptidsanalysen som inkluderar alla kontrakterade flöden, det vill säga nominella belopp plus avtalade räntebetalningar.

Hantering av operativ risk

Genom identifiering och hantering av operativa risker ökar medvetenheten och reduceras förlustrisken. Banken använder ett system för incidenthantering och riskanalys där risker och incidenter kopplas till de för banken väsentliga processerna. Identifierade risker bedöms utifrån sannolikhet och konsekvens och resultatet rapporteras till bankledningen och styrelsen. Huvudsyftet med detta arbete är att i största möjliga mån identifiera operativa risker i de väsentliga processerna och vidta åtgärder så att dessa inte materialiseras.

Landshypotek Bank har en etablerad process för väsentliga förändringar kallad "New Product Approval". Målet med processen är att säkerställa att banken är redo att omhänderta nya produkter, tjänster och andra väsentliga förändringar. Viktiga komponenter i denna process är deltagande från påverkade delar av Landshypotek Bank, en transparent diskussion om de operativa risker som kan uppstå samt väldokumenterade beslut.

Riskanalys av de väsentliga processerna kompletteras också genom Landshypotek Banks kontinuitetsarbete. Syftet med kontinuitetshantering är att identifiera de kritiska delarna av verksamheten och därefter arbeta för att skapa robusthet i dessa delar. Kontinuitetshantering ska hantera även den typ av händelser som inte kan förutses i riskanalysen men som kan få stora konsekvenser för banken.

Löptidsanalys avseende finansiella tillgångar och skulder 2016

TSEK	< 3 mån	4-12 mån	1<3 år	3<5 år	>5 år	Summa
Finansiella tillgångar						
Utlåning till kreditinstitut	592 071					592 071
Utlåning till allmänheten	41 186 493	11 401 482	9 708 502	4 336 739	881 571	67 514 788
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 021 805	2 460 136	4 988 356	4 247 475	0	12 717 772
Derivat	95 542	586 072	4 463 601	1 706 286	4 121 613	10 973 114
Summa	42 895 910	14 447 690	19 160 459	10 290 500	5 003 185	91 797 745
Finansiella skulder						
Skulder till kreditinstitut	1 002 399					1 002 399
In- och utlåning från allmänheten	11 731 390					11 731 390
Beviljade kreditlöften	711 321					711 321
Emitterade värdepapper	5 061 366	11 949 519	19 303 495	20 974 798	7 000 139	64 289 317
Derivat	63 403	445 088	4 052 693	1 597 522	3 792 388	9 951 094
Efterställda skulder	10 089	528 586	73 110	1 276 152	0	1 887 937
Summa	18 579 969	12 923 194	23 429 297	23 848 472	10 792 527	89 573 459
Kontrakterade kassaflöden	24 315 941	1 524 496	-4 268 838	-13 557 971	-5 789 343	2 224 285

Tabellen ovan inkluderar samtliga kontrakterade kassaflöden. Beloppen är odiskonterade och är upptagna under den tidsficka då Landshypotek har rätt att åkalla betalning eller skyldighet eller rätt att återbetala. Framtida rörliga räntor är medräknade vad gäller derivat och finansiella skulder. Utlåning till allmänheten redovisas till nästkommande ränteromsättning när kunden om så önskar kan lösa in lånet. Räntederivat nettoregleras medan valutaräntederivat bruttoregleras vilket speglas i tabellen ovan. Detta innebär att kontrakterade belopp vid förfall endast inkluderas vad gäller valutaräntederivat. För räntederivat redovisas alla flöden netto.

Not 3 Kapital

Kapitalsituation

Landshypotek Banks totala kapitalrelation uppgick till 39,9 procent jämfört med 26,1 procent per 31 december 2015. Kärnprimärkapitalrelationen uppgick till 29,4 procent (23,4). Kapitalbasen ökade under året med 1 521 MSEK till 6 455 MSEK, främst till följd av emission av supplementärkapital. Kapitalkravet minskade med 219 MSEK till 1 295 MSEK primärt till följd av reducerade riskvikter för exponeringar kapitaltäckta med internmetoden för kreditrisk. Utöver kapitalkravet på 8 procent av totalt riskvägt exponeringsbelopp, 1 295 MSEK, är kravet på kapitalkonserveringsbuffert 2,5 procent och kravet på kontracyklisk buffert 1,5 procent, av totalt riskvägt exponeringsbelopp. Dessa buffertar utgör det kombinerade buffertkravet vilket ska täckas med kärnprimärkapital. Det kärnprimärkapital banken har över för att täcka det kombinerade buffertkravet och pelare 2-behovet motsvarade 23,4 procent av totalt riskvägt exponeringsbelopp per 31 december 2016. Kapitaltäckningskvoten enligt Basel 1-golvet¹⁾ ökade till 1,51, från 1,22 föregående år. Bankens bruttosoliditetsgrad uppgick till 5,8 procent.

Kapitalbehov

Landshypotek Bank avser att förändra sina exponeringsklasser i syfte att bättre avspegla marknadsutvecklingen för jord och skog, samt anpassa sig till regelverksförändringar. Som en följd av detta har banken under hösten 2016 ansökt till Finansinspektionen om tillstånd att använda internmetoden, exklusive egna skattningar av LGD-värden

och konverteringsfaktorer, för företagsexponeringar. Banken har också ansökt om tillstånd för metodförändring för hushållsexponeringar. Banken har inom ramen för pelare 2 tagit höjd för det ökade kapitalbehov som bedöms uppstå som en följd av ovan nämnda förändringar inklusive en buffert för att detta är en preliminär bedömning.

Banken bedömer att ovan nämnda förändringar preliminärt leder till att kapitalkravet skulle öka med cirka 750 miljoner SEK per den 31 december 2016. Det internt bedömda kapitalbehovet uppgick per 31 december 2016 till 4,7 miljarder SEK²⁾, beaktat ovan nämnda förändringar. Den bedömda kapitalbasen vid samma tidpunkt skulle uppgå till 6,2 miljarder SEK, även det beaktat ovan nämnda förändringar. I kapitalbedömningen beaktas minimikapitalkravet, kombinerat buffertkrav och pelare 2-kapitalbehovet. Även kapitalbehov enligt Basel 1-golvet beaktas vid bedömning av bankens kapitalbehov, men detta har inte påverkat storleken på kapitalbehovet.

¹⁾ Basel 1-golvet innebär ett krav på att kapitalbasen enligt Basel 1 ska utgöra minst 80 procent av kravet på kapitalbas enligt Basel 1. Kapitalbasen enligt Basel 1 erhålles genom att utgå ifrån kapitalbasen enligt CRR, men neutralisera den påverkan som negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp (IRK) har på kapitalbasens storlek enligt CRR.

²⁾ Kapitalbedömningen kan komma att skilja sig mot den interna kapitalbedömning för balansdag 31 december 2016 som ska vara Finansinspektionen tillhanda 31 mars 2017, då en översyn av kapitalbehovet för pelare 2-risker ännu inte är gjord för balansdag 31 december 2016. Nuvarande kapitalbedömning inkluderar dock uppdatering av det pelare-2 kapitalbehov som är relaterat till riskviktsgolvet för bolån.

Kapitalbaskrav uppdelat på risk, metod och exponeringsklass

TSEK	Konsoliderad situation 2016-12-31			
	Exponeringsvärde ¹⁾	Riskvägt exponeringsbelopp ²⁾	Kapitalkrav ³⁾	Genomsnittlig riskvikt ⁴⁾
Kreditrisk – Internmetoden	65 219 975	8 799 420	703 954	13 %
Hushåll – säkerhet i fastighet	65 101 874	8 681 320	694 506	13 %
Övriga motpartslösa tillgångar	118 100	118 100	9 448	100 %
Kreditrisk – Schablonmetoden	18 169 531	4 454 257	356 341	25 %
Nationella regeringar eller centralbanker	1 313	-	-	0 %
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan eller myndigheter	5 473 685	-	-	0 %
Institut	2 022 530	676 236	54 099	33 %
Företag	295 273	293 037	23 443	99 %
Hushåll	116 781	81 293	6 503	70 %
Säkrade genom panträtt i fast egendom	3 019 193	2 661 034	212 883	88 %
Fallerade exponeringar	15 889	20 170	1 614	127 %
Säkerställda obligationer	7 224 867	722 487	57 799	10 %
Operativ risk – Basmetoden		1 423 728	113 898	
Kreditvärdighetsjusteringsrisk – Schablonmetoden	1 543 530	1 513 029	121 042	98 %
Summa	84 933 035	16 190 434	1 295 235	-

¹⁾ Exponeringsvärde beräknat i enlighet med CRR. I bankens tidigare rapporter har i vissa fall den engelska förkortningen EAD samt exponeringsbelopp använts för detta som nu benämns exponeringsvärde.

²⁾ Efter applicering av tillämpliga riskvikter. Riskvikterna för internmetoden baseras på intern riskklassificering och interna historiska data, medan schabloniserade värden enligt CRR används för schablonmetoden.

³⁾ Beräknas genom att multiplicera riskvägt exponeringsbelopp med 8 %. Inkluderar inga buffertkrav.

⁴⁾ Beräknas genom att dividera riskvägt exponeringsbelopp med exponeringsvärdet för respektive risk/exponeringsklass.

Kapitaltäckningsanalys

TSEK	Konsoliderad situation ¹⁾ 2016-12-31
Kärnprimärkapitalinstrument: Instrument och reserver	
Medlemsinsatser	1 585 080
Övrigt tillskjutet kapital	1 797 796
Reserver	14 991
Aktuariella förändringar	-16 359
Balanserad vinst	1 424 584
Årets resultat ²⁾	296 926
Eget kapital enligt balansräkningen	5 103 018
Avdrag relaterade till andra förutsebara kostnader	-123 806
Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar³⁾	4 979 212
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar	
Ytterligare värdejusteringar	-52 404
Immateriella tillgångar	-66 748
Uppskjutna skattefordringar som är beroende av framtida lönsamhet	-2 955
Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	6 723
Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp (IRK)	-126 324
Förmånsbestämda pensionsplaner	16 359
Summa lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	-225 349
Kärnprimärkapital	4 753 863
Primärkapitaltillskott: instrument	
Primärkapitaltillskott	
Primärkapital (Kärnprimärkapital + Primärkapital)	4 753 863
Supplementärkapital: instrument och avsättningar	
Kapitalinstrument och efterställda lån som ska räknas som supplementärkapital	1 699 972
Positiva belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp (IRK)	1 059
Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar	1 701 031
Supplementärkapital: lagstiftningsjusteringar	
Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital	
Supplementärkapital	1 701 031
Kapitalbas (Primärkapital+Supplementärkapital)	6 454 894
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	16 190 434
Kapitalrelationer och buffertar	
Kapitalkrav	1 295 235
Kärnprimärkapitalrelation (%)	29,4
Primärkapitalrelation (%)	29,4
Total kapitalrelation (%)	39,9
Institutspecifikt kärnprimärkapitalkrav inklusive buffertkrav (%)	8,5
varav krav på kapitalkonserveringsbuffert (%)	2,5
varav krav på kontracyklisk buffert (%)	1,5
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (%) ⁴⁾	23,4
Kapitaltäckning enligt Basel 1-golv	
Kapitalbas	6 580 159
Kapitalkrav	4 345 588
Kapitaltäckningskvot	1,51

¹⁾ Konsoliderad situation innefattar Landshypotek Ekonomisk Förening och Landshypotek Bankkoncernen.

²⁾ Landshypotek Bank har i beslut från Finansinspektionen den 19 februari 2016 fått godkänt att, under vissa i beslutet angivna förutsättningar, räkna in delårs- eller helårsöverskott i kapitalbasberäkningen för institutet samt för den konsoliderade situationen.

³⁾ Denna post avser den konsoliderade situationen och skiljer sig från eget kapital enligt IFRS genom att den föreslagna utdelningens bidrag till eget kapital exkluderas.

⁴⁾ Beräknas som "bankens kärnprimärkapital reducerat med kärnprimärkapitalkravet samt reducerat med eventuellt ytterligare kärnprimärkapital som används för att täcka kravet på primärkapital och/eller totalt kapital, dividerat med totalt riskvägt exponeringsbelopp".

Kapitalbaskrav uppdelat på risk, metod och exponeringsklass

TSEK	Landshypotek Bank AB 2016-12-31			
	Exponeringsvärde ¹⁾	Riskvägt exponeringsbelopp ²⁾	Kapitalkrav ³⁾	Genomsnittlig riskvikt ⁴⁾
Kreditrisk – Internmetoden	65 236 386	8 815 831	705 267	14 %
Hushåll – säkerhet i fastighet	65 101 874	8 681 320	694 506	13 %
Övriga motpartslösa tillgångar	134 512	134 512	10 761	100 %
Kreditrisk – Schablonmetoden	18 218 570	4 454 610	356 369	24 %
Nationella regeringar eller centralbanker	46 140	-	-	0 %
Delstatliga eller lokala självstyrelseorgan eller myndigheter	5 476 209	-	-	0 %
Institut	2 024 199	676 570	54 126	33 %
Företag	295 292	293 056	23 445	99 %
Hushåll	116 781	81 293	6 503	70 %
Säkrade genom panträtt i fast egendom	3 019 193	2 661 034	212 883	88 %
Fallerade exponeringar	15 889	20 170	1 614	127 %
Säkerställda obligationer	7 224 867	722 487	57 799	10 %
Operativ risk – Basmetoden		1 423 728	113 898	
Kreditvärdighetsjusteringsrisk – Schablonmetoden	1 543 530	1 513 029	121 042	98 %
Summa	84 998 486	16 207 198	1 296 576	-

¹⁾ Efter applicering av tillämpliga konverteringsfaktorer för att i viss mån även fånga outnyttjade limiter. För internmetoden baseras konverteringsfaktorn på interna historiska data medan schabloniserade konverteringsfaktorer givna av CRR används för schablonmetoden.

²⁾ Efter applicering av tillämpliga riskvikter. Riskvikterna för internmetoden baseras på intern riskklassificering och interna historiska data, medan schabloniserade värden enligt CRR används för schablonmetoden.

³⁾ Beräknas genom att multiplicera riskvägt exponeringsbelopp med 8 %. Inkluderar inga buffertkrav.

⁴⁾ Beräknas genom att dividera riskvägt exponeringsbelopp med exponeringsvärdet för respektive risk/exponeringsklass.

Kapitaltäckningsanalys

TSEK	Landshypotek Bank AB 2016-12-31
Kärnprimärkapitalinstrument: Instrument och reserver	
Aktiekapital	2 253 000
Övrigt tillskjutet kapital	1 016 694
Reserver	14 991
Aktuariella förändringar	
Balanserad vinst	1 169 750
Årets resultat ¹⁾	271 647
Eget kapital enligt balansräkningen	4 726 081
Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar	4 726 081
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar	
Ytterligare värdejusteringar	-52 404
Immateriella tillgångar	-66 748
Uppskjutna skattefordringar som är beroende av framtida lönsamhet	-2 210
Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassaflödessäkringar	6 723
Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp (IRK)	-126 324
Förmånsbestämda pensionsplaner	
Summa lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	-240 963
Kärnprimärkapital	4 485 118
Primärkapitaltillskott: instrument	
Primärkapitaltillskott	
Primärkapital (Kärnprimärkapital + Primärkapital)	4 485 118
Supplementärkapital: instrument och avsättningar	
Kapitalinstrument och efterställda lån som ska räknas som supplementärkapital	1 699 972
Positiva belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp (IRK)	1 059
Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar	1 701 031
Supplementärkapital: lagstiftningsjusteringar	
Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital	
Supplementärkapital	1 701 031
Kapitalbas (Primärkapital+Supplementärkapital)	6 186 149
Totalt riskvägt exponeringsbelopp	16 207 198
Kapitalrelationer och buffertar	
Kapitalkrav	1 296 576
Kärnprimärkapitalrelation (%)	27,7
Primärkapitalrelation (%)	27,7
Total kapitalrelation (%)	38,2
Institutspecifikt kärnprimärkapitalkrav inklusive buffertkrav (%)	8,5
varav krav på kapitalkonserveringsbuffert (%)	2,5
varav krav på kontracyklisk buffert (%)	1,5
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (%) ²⁾	21,7
Kapitaltäckning enligt Basel 1-golv	
Kapitalbas	6 311 415
Kapitalkrav	4 346 835
Kapitaltäckningskvot	1,45

¹⁾ Landshypotek Bank har i beslut från Finansinspektionen den 19 februari 2016 fått godkänt att, under vissa i beslutet angivna förutsättningar, räkna in delärs- eller helärsöverskott i kapitalbasberäkningen för institutet samt för den konsoliderade situationen.

²⁾ Beräknas som "bankens kärnprimärkapital reducerat med kärnprimärkapitalkravet samt reducerat med eventuellt ytterligare kärnprimärkapital som används för att täcka kravet på primärkapital och/eller totalt kapital, dividerat med totalt riskvägt exponeringsbelopp".

Not 4 Räntenetto

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Ränteintäkter				
Ränteintäkter på utlåning till kreditinstitut	-173	-707		-
Ränteintäkter på utlåning till allmänheten	1 266 978	1 413 907		
Avgår ränteförluster	-1 168	-1 601		
Ränteintäkter på räntebärande värdepapper	89 598	149 221		
varav ränteintäkter för finansiella tillgångar i verkligt värdesäkring	12 006			
varav ränteintäkter på finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	81 516	138 361		
varav ränteintäkter på finansiella tillgångar som kan säljas	-3 924	10 860		
Övriga ränteintäkter	1 274	94	3	6
Summa	1 356 508	1 560 914	3	6
Medelränta på utlåning till allmänheten	1,93 %	2,29 %		
Alla ränteintäkter är hänförliga till den svenska marknaden.				
Räntekostnader				
Räntekostnader för skulder till kreditinstitut	7 105	4 060		
Räntekostnader för in- och upplåning från allmänheten	-86 582	-83 941		
varav insättargarantiavgifter	-7 121	-3 675		
Räntekostnader för räntebärande värdepapper	-691 341	-881 429		
varav räntekostnader för finansiella skulder i verkligt värdesäkring justerade för verkligt värde av säkrad risk	-492 165	-617 491		
varav räntekostnader för räntebärande värdepapper till upplupet anskaffningsvärde	-355 188	-381 341		
varav periodisering av upparbetat marknadsvärde från avbrutna säkringsrelationer ¹⁾	156 013	117 405		
Räntekostnader för efterställda skulder	-34 641	-24 389		
Räntekostnader för derivatinstrument	218 913	209 608		
varav räntekostnader på derivatinstrument värderade till verkligt värde i resultaträkningen	41 291	-138 047		
varav räntekostnader för derivat identifierade som säkringsinstrument	326 071	461 705		
varav omklassificering avbrutna säkringsrelationer ¹⁾	-148 449	-114 050		
Övriga räntekostnader	-42 764	-41 412		
varav avgift statlig resolutionsfond	-28 821	-31 660		
Summa	-629 309	-817 502	0	-
Summa räntenetto	727 199	743 411	3	6

¹⁾ Posten avser minskade, redovisade räntekostnader till följd av periodisering av upparbetat marknadsvärde i säkrad risk hänförligt till säkringsrelationer för verkligt värde som avbrutits under 2013 och 2014. Motsvarande belopp med negativ påverkan på resultatet, hänförlig till en värdeminskning på säkringsinstrumenten (derivaten) i de avbrutna säkringsrelationerna, redovisas under derivat i räntenettet. Återstående belopp att periodisera ut är 342,8 MSEK. Periodiseringar pågår fram till augusti 2029.

Kostnader direkt hänförliga till upplåningen är omklassificerade till räntekostnader under 2015.

Insättningsgarantiavgifter och avgift till resolutionsfond är omklassificerade från Provisionsnetto till Räntenetto under 2016. Jämförelsesiffror för 2015 är omräknade.

Not 5 Provisionsintäkter

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Utlåningsprovisioner	11 872	9 987	-	-
Summa	11 872	9 987	-	-

Not 6 Nettoresultat av finansiella transaktioner

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet				
Realiserat resultat försäljning av obligationer och andra räntebärande värdepapper	389	43 942		
Finansiella tillgångar som kan säljas				
Realiserat resultat försäljning av obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 263	27 555		
Övriga finansiella skulder				
Realiserat resultat återköp egna emitterade obligationer	-49 121	-28 200		
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet				
Realiserat resultat köp/försäljning derivatkontrakt	37 331	642		
Summa realiserat resultat	-9 138	43 938		
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet				
Värdeförändring obligationer och andra räntebärande värdepapper	-50 876	-119 855		
Värdeförändring derivat med positivt marknadsvärde som inte ingår i någon säkringsrelation	-19 724	-20 028		
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet				
Värdeförändring derivat med negativt marknadsvärde som inte ingår i någon säkringsrelation	83 876	88 487		
Omklassificering avbrutna säkringsrelationer	2 893			
Poster som ingår i säkringsrelation och som säkringsredovisas				
Värdeförändring emitterade obligationer som ingår i säkring av verkligt värde	-227 360	353 074		
Värdeförändring på räntesäkrade poster i portföljsäkring	21 233	-27 580		
Värdeförändring placeringsobligationer som ingår i säkring av verkligt värde	21 481			
Värdeförändring derivat som ingår i säkring av verkligt värde	203 773	-310 248		
varav omklassificering avbrutna säkringsrelationer ¹⁾	106 718	114 048		
Summa orealiserat resultat	35 295	-36 151		
Nettoresultat av finansiella transaktioner	26 158	7 787		

¹⁾ Posten avser periodisering av upparbetat marknadsvärde i säkrad risk hänförligt till säkringsrelationer för verkligt värde som avbrutits under 2013 och 2014. Återstående belopp att periodisera ut är 342,8 MSEK. Periodiseringar pågår fram till augusti 2029.

Med realiserat resultat avses värdeförändringar som realiserats, det vill säga erhållits/betalats gentemot motpart, detta för affärer som stängts under året. Med orealiserat resultat avses marknadsvärdessförändringar för levande affärer.

Not 7 Övriga rörelseintäkter

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Fastighetsintäkter	3 532	1 368		
Försäljning av rörelsefastighet				
Driftsnetto från övertagna fastigheter		-377		
Övrigt	3 783	1 544		-
Summa	7 315	2 535		-

Not 8 Allmänna administrationskostnader

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Personalkostnader				
Löner och annan ersättning till VD, ledande befattningshavare och styrelse	-20 807	-17 323	-1 791	-1 876
Löner m.m. övrig personal	-95 459	-89 098	-5 410	-4 734
Avsättning till vinstandelsstiftelse	-4 461	-5 506		
Pensionskostnader	-19 096	-16 700	-239	-160
Socialförsäkringsavgifter	-36 645	-33 713	-2 130	-1 915
Andra personalkostnader	-2 109	-1 579	-265	-185
Summa	-178 577	-163 919	-9 835	-8 870
Specifikation av pensionskostnader				
Förändring av avsättning till pensioner	37	659		
Pensionspremier	-17 127	-15 532	-161	-160
varav till ledande befattningshavare	-2 887	-1 970	-161	-160
Direktutbetalda pensioner	-967	-692		
Till pensionskostnader hänförliga löne- och avkastningsskatter	-4 384	-3 764	-78	
Förmånsbestämda pensionsplaner	3 345	2 629		
Summa	-19 096	-16 700	-239	-160

Pensionskostnaderna i koncernen är redovisade enligt IAS 19, Ersättning till anställda. Pensionskostnader i Landshypotek AB har beräknats enligt Finansinspektionens föreskrifter.

Bolagets pensionsförpliktelser har täckts genom försäkring i Sparinstitutens Pensionskassa samt genom avsatt till pensioner som kreditförsäkrats i FPG (Försäkringsbolaget Pensionsgaranti, ömsesidigt). Ytterligare information om pensionsskuld redovisas i not 30.

Revisionsarvode för Landshypotek Ekonomisk Förening tas i Landshypotek Bank.

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Antal anställda män	83	86	1	1
Antal anställda kvinnor	81	79		-
Summa	164	165	1	1
Medelantal avlönade inkl. vikarier	164,0	157,0	1,0	1,0
Styrelseledamöter och ledande befattningshavare				
Antal styrelseledamöter	19	25	10	10
varav män	13	12	8	7
varav kvinnor	6	13	2	3

För information om lån till ledamöter i styrelser och ledande befattningshavare se not 40.

forts. **Not 8** Allmänna administrationskostnader

TSEK

Ersättningar och övriga förmåner 2016	Grundlön/ Styrelsearvode	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning	Summa
Styrelsens ordförande Lars Öhman	222			7	229
Styrelseledamot Anders Axelsson	28				28
Styrelseledamot Rikard Cederholm	91			3	94
Styrelseledamot Inga-Lill Gilbertsson	46			1	47
Styrelseledamot Hans Heuman	79			11	90
Styrelseledamot Per-Olof Hilmér	135			26	161
Styrelseledamot Hans Pettersson	53				53
Styrelseledamot Pär Sahlin	145			5	150
Styrelseledamot Kerstin Arnemo	106			1	107
Styrelseledamot Erik A Eriksson	67			9	76
Styrelseledamot Kristin Johansson	51			2	52
Styrelseledamot Lars-Johan Merin	41			1	41
Styrelseledamot Ingrid Johansson	28				28
Summa	1 092	0	0	65	1 154

Ersättningar och övriga förmåner 2015	Grundlön/ Styrelsearvode	Övriga förmåner	Pensions- kostnad	Övrig ersättning	Summa
Styrelsens ordförande Lars Öhman	253			23	276
Styrelseledamot Anders Axelsson	67			3	70
Styrelseledamot Rikard Cederholm	70			2	72
Styrelseledamot Inga-Lill Gilbertsson	72			1	73
Styrelseledamot Gunnar Granqvist	43			3	46
Styrelseledamot Hans Heuman	69			11	80
Styrelseledamot Per-Olof Hilmér	103			21	124
Styrelseledamot Anders Johansson	53				53
Styrelseledamot Hans Pettersson	55				55
Styrelseledamot Pär Sahlin	112			5	117
Styrelseledamot Kerstin Arnemo	34			2	36
Andra ledande befattningshavare (1 person)	794	10	160	70	1 034
Summa	1 725	10	160	141	2 036

Ingen rörlig ersättning eller aktierelaterad ersättning har utgått under 2015 och 2016.

	Koncernen		Moderföreningen	
Övriga administrationskostnader	2016	2015	2016	2015
Lokalkostnader	-15 425	-14 983	-65	-63
Kontorskostnader	-3 171	-3 234	-87	-74
Tele-, datanät- och portokostnader	-5 745	-6 327	-251	-444
IT-kostnader	-95 797	-74 304	-12	-63
Köpta tjänster	-59 551	-78 692	-3 394	-3 169
Övrigt	-8 273	-7 660	-1 592	-1 174
Arvode och kostnadsersättning till utsedda revisorer				
Revisionsuppdraget	-2 937	-3 246		-125
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-1 376	-1 144		
Skatterådgivning	-107	-142		
Övriga tjänster	-3 427			
Summa	-195 809	-189 732	-5 401	-5 112
Summa allmänna administrationskostnader	-374 389	-353 651	-15 237	-13 983

Not 9 Av- och nedskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Materiella anläggningstillgångar				
Avskrivning Inventarier	-3 365	-2 946		
Avskrivning Fastigheter	-572	-844		
Avskrivning Markanläggningar	-28	-25		
Immateriella anläggningstillgångar				
Avskrivning Datasystem	-10 086	-15 863		
Summa	-14 050	-19 678		

Not 10 Övriga rörelsekostnader

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Marknadsföringskostnader	-30 502	-26 733	-1 534	-1 507
Fastighetskostnader	-817	-1 087	0	
Övrigt	-1 849	-2 227	-553	-709
Summa	-33 168	-30 048	-2 086	-2 217

Not 11 Kreditförluster, netto

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Kreditförluster				
Periodens bortskrivning avseende konstaterade förluster	-37 671	-50 261		
Återförda tidigare gjorda specifika reserveringar för sannolika kreditförluster, som i periodens bokslut redovisas som konstaterade förluster	37 315	49 091		
Specifika reserveringar för sannolika kreditförluster	-51 614	-82 226		
Gruppvisa reserveringar för sannolika kreditförluster	-4 696	0		
Influtet på tidigare års konstaterade förluster	8 852	6 225		
Återförda ej längre erforderliga specifika reserveringar för sannolika kreditförluster	33 000	31 250		
Summa	-14 814	-45 921		

Alla kreditförluster är hänförliga till utlåning till allmänheten.
Egendom övertagen för skyddande av fordran 0,4 (9) MSEK

Not 12 Skatt på årets totalresultat

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Resultat före skatt	336 124	314 421	158 280	148 706
Inkomstskatt beräknad på nationella skattesatser	-73 947	-69 173	-34 822	-32 715
Skatteeffekter av:				
Ej skattepliktiga intäkter	35	10	0	1
Ej avdragsgilla kostnader	-475	-815	-49	-31
Justering av föregående års skattekostnad	325	-21	0	12
Kostnader som ska dras av men som ej ingår i redovisat resultat	34 864	32 742	34 864	32 742
Summa	-39 198	-37 257	-7	10
Vägd genomsnittlig skattesats	11,7 %	11,8 %	0,0 %	0,0 %
varav aktuell skatt	-38 768	-36 282	-7	10
varav uppskjuten skatt	-430	-975		
Specifikation av uppskjuten skatt				
Uppskjuten skatt avseende pensionskostnader	-482	-1 027		
Uppskjuten skatt avseende avskrivningar av fastigheter	52	52		
Summa förändringar uppskjuten skatt	-430	-975	-	-
<i>Aktuell skattesats och uppskjuten skatt för året var 22,0 procent för såväl koncernen som moderföreningen.</i>				
Inkomstskatt relaterad till övrigt totalresultat				
Kassaflödessäkringar				
Resultat före skatt	11 812	29 425		
Uppskjuten skatt	-2 599	-6 473		
Effekt av förändrad skattesats	-	-		
Resultat efter skatt	9 213	22 951		
Finansiella instrument som kan säljas				
Resultat före skatt	62 087	-46 078		
Aktuell skatt	-13 659	10 137		
Justering tidigare års skattekostnad	-	-		
Omklassificering av uppskjuten skatt	-	-		
Resultat efter skatt	48 428	-35 941		
Aktuariella skillnader				
Resultat före skatt	-38 811	40 989		
Uppskjuten skatt	8 538	-9 018		
Resultat efter skatt	-30 273	31 971		
Övrigt totalresultat	27 369	18 981		
Aktuell skatt	-13 659	10 137		
Uppskjuten skatt	5 940	-15 491		
Summa skatt relaterad till övrigt totalresultat	-7 719	-5 354		

Not 13 Utlåning till kreditinstitut

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Utlåning till koncernföretag			166	59
Utlåning till banker	592 858	396 742	165 787	36 528
varav omvända repor	-	-		-
Summa	592 858	396 742	165 953	36 587

Not 14 Utlåning till allmänheten

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Lånefordringar	66 577 900	64 574 511		
Avgår specifika reserveringar för individuellt värderade lånefordringar	-54 736	-73 249		
Avgår gruppvisa reserveringar för gruppvis värderade lånefordringar	-4 696			
Lånefordringar netto	66 518 468	64 501 262		
Upplysningar om förfallna ej osäkra lånefordringar				
Förfallna lånefordringar 5 - 90 dagar	77 079	102 304		
Förfallna lånefordringar mer än 90 dagar	230 696	260 209		
Summa förfallna ej osäkra lånefordringar	307 775	362 513		
Upplysningar om osäkra lånefordringar				
Osäkra lånefordringar som ej är förfallna	103 767	151 902		
Osäkra lånefordringar som är förfallna	130 859	266 378		
Summa osäkra lånefordringar brutto	234 626	418 281		
Avgår gjorda reserveringar kapital	-59 432	-73 249		
Summa osäkra lånefordringar netto	175 194	345 032		
Osäkra lånefordringar vid årets början	418 281	357 048		
Tillkommit osäkra lånefordringar under året	53 191	283 374		
Avgått osäkra lånefordringar under året	-236 845	-222 142		
Osäkra lånefordringar vid årets slut	234 626	418 281		
Reserveringar kapital vid årets början	-73 249	-82 138		
Tillkommit reserveringar under året	-27 429	-43 452		
Avgått reserveringar under året	41 246	52 341		
Reserveringar kapital vid årets slut	-59 432	-73 249		

För säkerheter avseende utlåning se ► sid 16.

Not 15 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Obligationer				
Emitterade av svenska kommuner	5 478 389	5 110 402		
Emitterade av kreditinstitut	0	-		
Emitterade av svenska bostadsinstitut	7 136 148	8 141 187		
<i>varav säkerställda obligationer</i>	<i>7 136 148</i>	<i>8 141 187</i>		
Summa	12 614 537	13 251 589		
Värdering av obligationer och andra räntebärande värdepapper				
Nominellt belopp	12 168 000	12 955 000		
Upplupet anskaffningsvärde	12 516 976	13 186 719		
Marknadsvärde	12 614 537	13 251 589		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper klassificeras som finansiella tillgångar som kan säljas eller som en handelsportfölj.				
Obligationer och andra räntebärande värdepapper per kategori				
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet	2 613 652	7 712 032		
Finansiella tillgångar som kan säljas	10 000 885	5 539 557		
Summa	12 614 537	13 251 589		
Värdepapper belånade via återköpsaffärer (repor)		-		

Bokfört värde avser marknadsvärdet exklusive upplupna räntor i derivatkontrakt. Upplupna räntor redovisas under förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

Not 16 Derivat

Koncernen

TSEK	2016		2015	
	Nominellt belopp	Bokfört värde	Nominellt belopp	Bokfört värde
Derivat som ej ingår i säkringsredovisning				
Positiva stängningsvärden för ränteswappar	0	0	-	-
Positiva stängningsvärden för valutaränteswappar	833 660	38 796	2 272 055	323 038
Summa	833 660	38 796	2 272 055	323 038
Derivat som ingår i säkringsredovisning				
Positiva stängningsvärden för ränteswappar	20 091 168	1 081 659	17 238 000	1 004 653
Positiva stängningsvärden för valutaränteswappar	3 512 834	720 318	3 265 471	547 181
Summa	23 604 002	1 801 977	20 503 471	1 551 833
Summa	24 437 662	1 840 773	22 775 526	1 874 871

Bokfört värde avser marknadsvärdet exklusive upplupna räntor i derivatkontrakt. Upplupna räntor redovisas under förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

Inga derivat finns redovisade i moderföreningen.

Not 17 Aktier och andelar

Koncernen

Moderföreningen

TSEK	2016		2015	
	2016	2015	2016	2015
Aktier och andelar				
Övrigt	1	1	1	1
Summa	1	1	1	1

Not 18 Aktier och andelar i koncernföretag

Koncernen

Moderföreningen

TSEK	2016		2015	
	2016	2015	2016	2015
Innehav i kreditinstitut				
Landshypotek Bank AB, 2 253 000 aktier med kvotvärde 1000 SEK			2 196 328	2 196 328
Summa			2 196 328	2 196 328

Samtliga dotterbolag är helägda. Se separat organisationstablå.

Not 19 Immateriella tillgångar

Koncernen

Moderföreningen

TSEK	2016		2015	
	2016	2015	2016	2015
Andra immateriella anläggningstillgångar				
Anskaffningsvärde vid årets början	59 047	59 047		
Anskaffningar under året	56 179			
Utgående anskaffningsvärde	115 226	59 047	-	-
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-38 393	-22 530		
Årets avskrivningar	-10 086	-15 863		
Nedskrivningar				
Utgående ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar	-48 479	-38 393	-	-
Bokfört värde	66 748	20 654	-	-

Immateriella anläggningstillgångar består av investeringar i programvara.

Not 20 Materiella tillgångar

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Inventarier				
Anläggningstillgångar				
Anskaffningsvärde vid årets början	27 234	24 263		
Förvärv under året	2 025	2 971		
Avyttrat under året				
Utgående anskaffningsvärde	29 259	27 234		-
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	-16 613	-13 667		
Årets avskrivningar och nedskrivningar	-3 365	-2 946		
Akkumulerade avskrivningar på avyttrade tillgångar				
Utgående ackumulerade avskrivningar	-19 978	-16 613		-
Summa Inventarier	9 282	10 621		-
Byggnader och mark				
Anläggningstillgångar				
Rörelsefastigheter				
Antal egendomar	1	1		
Uppskattat verkligt värde	28 000	28 000		
Fastighet övertagen för skyddande av fordran				
Antal egendomar	1	2		
Uppskattat verkligt värde	400	8 675		
Anskaffningsvärde vid årets början	24 947	25 197		
Omklassificering		7 000		
Övertagen fastighet	400	7 000		
Aktiverade ombyggnadskostnader				
Försäljning	-9 918	-7 250		
Utgående anskaffningsvärde	15 429	24 947	-	-
Årets uppskrivning				
Akkumulerade avskrivningar vid årets början	-4 779	-3 909		
Omklassificering				
Avgående ackumulerade avskrivningar				
Årets avskrivningar	-186	-870		
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 965	-4 779	-	-
Summa byggnader och mark	10 464	20 168	-	-

Not 21 Övriga tillgångar

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Fordringar på koncernföretag			217 623	241 122
Överskott i pensionsplan ¹⁾	0	30 115		
Övriga fordringar	9 241	2 828	332	660
Summa	9 241	32 943	217 956	241 782

¹⁾ Se not 30.

Not 22 Uppskjuten skatt

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Uppskjuten skattefordran (+) / skuld (-)	2 955	-2 555		
Summa	2 955	-2 555		-
Ingående uppskjuten skattefordran säkringsreserv	4 495	10 968		
Förändring uppskjuten skatt på säkringsreserv	-2 599	-6 473		
Utgående uppskjuten skattefordran på säkringsreserv	1 896	4 495		-
Ingående uppskjuten skatt aktuariella skillnader	-9 657	-639		
Förändring uppskjuten skatt på aktuariella skillnader	8 538	-9 018		
Utgående uppskjuten skatteskuld på aktuariella skillnader	-1 118	-9 657		-
Ingående uppskjuten skattefordran pensioner enligt IAS 19	2 345	3 372		
Förändring uppskjuten skatt på pensioner enligt IAS 19	-482	-1 027		
Utgående uppskjuten skattefordran pensioner enligt IAS 19	1 863	2 345		-
Ingående uppskjuten skattefordran på underskottsavdrag	-	-		
Avgår uppskjuten skatt på underskottsavdrag	-	-		
Utgående uppskjuten skattefordran på underskottsavdrag	-	-		-
Ingående uppskjuten skatt på avskrivning av fastighet	261	209		
Tillkommer uppskjuten skatt på avskrivning fastighet	52	52		
Utgående uppskjuten skatt på avskrivning av fastighet	313	261		-
Summa uppskjuten skattefordran (+) / skuld (-)	2 955	-2 555	-	-

Uppskjuten skatt är beräknad på skattesatsen 22 procent.
Samtliga poster förväntas regleras senare än inom 12 månader.

Not 23 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Förutbetalda kostnader	17 373	22 066	148	
Upplupna räntor utlåning till allmänheten	49 044	63 858		
Upplupna räntor räntebärande instrument	90 590	127 476		
Upplupna räntor derivat	244 005	276 556		
Övriga upplupna intäkter	4 547	8 125		
Summa	405 559	498 081	148	-

Not 24 Skulder till kreditinstitut

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Svenska banker	558 444			
Utländska banker	443 955	393 227		
Summa	1 002 399	393 227	-	-

Not 25 Upplåning från allmänheten

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Medlemskonto	534 073	481 079		
Inlåning från allmänheten	11 032 317	9 792 638		
Summa	11 566 390	10 273 718	-	-

Not 26 Emitterade värdepapper m.m.

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Certifikat	2 881 206	2 270 516		
Obligationslån	58 690 932	60 742 135		
Summa	61 572 138	63 012 651		-
Emitterade värdepapper – säkringsföremål i verkligt värde säkring				
Upplupet anskaffningsvärde	24 388 599	29 146 172		-
Värde justerat för verkligt värdeförändring avseende säkrad risk	25 411 672	30 069 566		

Säkring av verkligt värde

Koncernen säkrar delar av sin exponering för ränterisk, i fastförräntade finansiella skulder, mot förändringar i verkligt värde på grund av ränteförändringar. För detta ändamål används ränteswappar och räntevalutaswappar.

Kassaflödessäkringar

Koncernen säkrar delar av sin exponering för ränterisk, i fastförräntade finansiella skulder, mot förändringar i framtida kassaflöden på grund av ränteförändringar. För detta ändamål används ränteswappar och räntevalutaswappar.

Not 27 Derivat

TSEK	Koncernen			
	2016		2015	
	Nominellt belopp	Bokfört värde	Nominellt belopp	Bokfört värde
Derivat som ej ingår i säkringsredovisning				
Negativa stängningsvärden för ränteswappar	3 575 000	145 251	9 225 000	370 141
Negativa stängningsvärden för valutaränteswappar	699 508	10 557	901 433	42 354
Summa	4 274 508	155 807	10 126 433	412 495
Derivat som ingår i säkringsredovisning				
Negativa stängningsvärden för ränteswappar	20 179 000	423 878	18 159 000	198 793
Negativa stängningsvärden för valutaränteswappar	2 418 803	150 809	2 978 072	447 956
Summa	22 597 803	574 686	21 137 072	646 749
Summa	26 872 310	730 494	31 263 505	1 059 244

Bokfört värde avser marknadsvärdet exklusive upplupna räntor i derivatkontrakt. Upplupna räntor redovisas under förutbetalda kostnader och upplupna intäkter.

Inga derivat finns redovisade i moderföreningen.

Not 28 Övriga skulder

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Skatteskulder	6 190	-	0	-
Skulder till koncernföretag			2 475	3 037
Leverantörsskulder	12 090	17 943	281	-
Övriga skulder	48 101	39 640	1 523	1 407
Summa	66 381	57 584	4 279	4 444

Not 29 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Upplupna räntor upplåning från allmänheten	0	40		
Upplupna räntor emitterade värdepapper	277 694	330 814		
Upplupna räntor derivat	126 265	201 540		
Övriga upplupna kostnader	29 697	53 121	423	112
Förutbetalda intäkter	1 513	1 420		
Summa	435 169	586 935	423	112

Not 30 Avsättningar

TSEK

Förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i balansräkningen som en avsättning och i resultaträkningen som pensionskostnad inom personalkostnader. Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner redovisas i övrigt totalresultat. Avsättningen i balansräkningen är ett netto av skuld för pensionsförpliktelser och det verkliga värdet på de tillgångar som avsatts för ändamålet att trygga pensionförpliktelserna, så kallade förvaltningstillgångar.

Den förmånsbestämda pensionsplanen innebär att den anställda garanteras en livslång pension motsvarande en viss procentuell andel av slutlönen och omfattar i huvudsak ålderspension, sjukpension och efterlevandepension. Koncernens avsättning påverkas av anställdas förväntade livslängd, förväntade slutlön samt av förväntat inkomstbasbelopp.

Planen tryggas genom köp av tjänstepensionsförsäkringar i försäkringsföretaget SPK (Sparinstitutens PensionsKassa). SPK administrerar pensioner och förvaltar tillgångar för pensionsändamålen både för Landshypotek Bank och andra arbetsgivare. Koncernen behöver därför fastställa sin andel av förvaltningstillgångarna som finns hos SPK.

Landshypotek Banks andel i SPK är 1,4 %. Fördelningen sker genom att använda den fördelningsnyckel SPK sannolikt skulle ha använt per balansdagen för att fördela tillgångarna om planen omgående avvecklats alternativt om det förelegat en situation där det erfordrats en extra inbetalning från arbetsgivarna till följd av otillräckliga tillgångar. Arbetsgivarna har ett ansvar att säkerställa att SPK har tillräckligt med tillgångar för att fullgöra pensionsplanens förpliktelser mätt utifrån den lagstiftning som åligger SPK. Däri ligger Landshypotek Banks risk. Något sådant underskott finns inte i nuläget. SPK:s förvaltning av tillgångarna sker främst utifrån de regelverk som åligger SPK. Koncernens avsättning och pensionskostnad påverkas därför av SPK:s förvaltningsresultat.

Storleken på de spar- och riskpremier som SPK kommer att fakturera bestäms av de premieantaganden som SPK tillämpar. I dessa finns antagande om dödlighet, ränteartagande, drifts- och säkerhetstillägg mm. Landshypotek Bank tillämpar inte själva någon matchningsstrategi mellan tillgångar och skulder eftersom man äger tillgångarna indirekt genom att man äger en del av de gemensamma placeringstillgångarna i SPK.

Tabellen visar var i de finansiella rapporterna som koncernens ersättningar efter avslutad anställning är redovisade

	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Förpliktelser i balansräkningen för:				
- Förmånsbestämda pensionsplaner	4 193	-30 115		
Skuld (+) / överskott (-) i balansräkningen¹⁾	4 193	-30 115		
Redovisning i rörelseresultatet avseende:²⁾				
- Förmånsbestämda pensionsplaner	4 457	2 400		
Summa	4 457	2 400		
Omvärdering aktuariell vinst/förlust i övrigt totalresultat avseende:				
- Förmånsbestämda pensionsplaner	38 811	-40 989		
Summa	38 811	-40 989		

¹⁾ Överskott redovisas som övrig tillgång, se not 21.

²⁾ Redovisning i rörelseresultatet inkluderar kostnader för tjänstgöring under innevarande år, räntekostnader, avgifter/premier samt löneskatt.

Belopp som redovisas i balansräkningen har beräknats enligt följande:

	2016	2015
Nuvärdet av fonderade förpliktelser	353 168	361 726
Verkligt värde på förvaltningstillgångar	-348 975	-391 841
Underskott i fonderade planer	4 193	-30 115
Nuvärdet av ofonderade förpliktelser		0
Summa underskott i förmånsbestämda pensionsplaner	4 193	-30 115
Effekt av lägsta fonderingskrav/tillgångstak	-	-
Skuld (+) / överskott (-) i balansräkningen	4 193	-30 115

TSEK

Förändringen i den förmånsbestämda förpliktelsen under året är följande:	Nuvärdet av förpliktelsen	Verkligt värde på förvaltnings-tillgångar	Summa
Ingående balans per 1 januari 2015	351 603	-337 509	14 094
Kostnader för tjänstgöring under innevarande år	6 664	0	6 664
Räntekostnader/(intäkter)	8 242	-8 014	228
Kostnader för tjänstgöring under tidigare år och vinster och förluster från regleringar			0
Summa kostnader	366 509	-345 523	20 986
Omvärderingar:			
- Avkastning på förvaltningstillgångar	5 739	-46 728	-40 989
Summa omvärderingar	5 739	-46 728	-40 989
Avgifter			
- Arbetsgivaren		-8 138	-8 138
- Anställda som omfattas av planen			
Utbetalningar från planen:			
- Utbetalda ersättningar	-10 522	8 548	-1 974
Utgående balans per 31 december 2015	361 726	-391 841	-30 115
Ingående balans per 1 januari 2016	361 726	-391 841	-30 115
Kostnader för tjänstgöring under innevarande år	4 916	0	4 916
Räntekostnader/(intäkter)	11 221	-12 333	-1 112
Kostnader för tjänstgöring under tidigare år och vinster och förluster från regleringar			0
Summa kostnader	377 863	-404 174	-26 311
Omvärderingar:			
- Avkastning på förvaltningstillgångar	-2 766	41 577	38 811
Summa omvärderingar	-2 766	41 577	38 811
Avgifter			
- Arbetsgivaren		-6 685	-6 685
- Anställda som omfattas av planen			
Utbetalningar från planen:			
- Utbetalda ersättningar	-21 929	20 307	-1 622
Utgående balans per 31 december 2016	353 168	-348 975	4 193

Förväntade avgifter till planen enligt budget 2017 uppgår till 4 888 MSEK.

	2016	2015
Aktuariell vinst/förlust (+/-) under perioden	-38 811	40 989
Total vinst/förlust (+/-), Förpliktelsen	2 766	-5 739
varav vinst/förlust (+/-), erfarenhetsbaserade effekter, Förpliktelsen	39 259	-22 692
varav vinst/förlust (+/-), förändrade demografiska antagande, Förpliktelsen	-4 447	-5 999
varav vinst/förlust (+/-), förändrade finansiella åtaganden, Förpliktelsen	-32 046	22 952
Vinst/förlust (+/-), Förvaltningstillgångar	-41 577	46 728

De viktigaste aktuariella antagandena har varit följande:

	2016	2015
Diskonteringsränta	2,7 %	3,2 %
Löneökningar	3,2 %	3,1 %
Pensionsökningar	1,7 %	1,6 %

forts. **Not 30** Avsättningar

TSEK

Antaganden beträffande framtida livslängd baseras på offentlig statistik och erfarenheter från dödlighetsundersökningar och sätts i samråd med aktuariell expertis. Dessa antaganden innebär följande genomsnittliga återstående levnadsår för en person som går i pension vid 65 års ålder.

	2016	2015
Pensionering vid rapportperiodens slut:		
Man	22	22
Kvinna	24	24
Pensionering vid 20 år efter rapportperiodens slut:		
Man	22	22
Kvinna	24	24

Känsligheten i den förmånsbestämda förpliktelsen för ändringar i de väsentliga vägda antagandena är:

Antagande	Nuvärdet av förpliktelsen 2016	Ökning
Grundscenario	353 168	
Minskning av diskonteringsräntan med 0,5 %-enhet	381 437	8,0 %
Ökning av förväntad indexering av förmåner med 0,5 %-enhet	380 669	7,8 %
Ökning av förväntade framtida löneökningar med 0,5 %-enhet	359 429	1,8 %
Minskning av dödlighetsintensitet med 20 %	378 079	7,1 %
Ökning av förväntad nyttjandegrad av §8 från 20 % till 40 %	355 316	0,6 %

Fördelning av nuvärdet av förpliktelsen, TSEK	2016	2015
Aktiva	64 158	75 879
Fribrevshavare	65 797	57 104
Pensionärer	223 213	228 743
Summa	353 168	361 726

Antal individer som ingår i värderingen	2016	2015
Aktiva	45	56
Fribrevshavare	139	142
Pensionärer	120	107
Summa	304	305

Löptidsanalys odiskonterade kassaflöden

Pensionsutbetalningar och betalning av särskild löneskatt avseende den latenta löneskatteskulden, TSEK.

Avseende per balansdagen intjänad pension enligt IAS 19.

Per 31 december 2016	Inom 1 år	Mellan 1-2 år	Mellan 2-5 år	Mer än 5 år	Summa
Pensionsutbetalningar	18 443	16 350	45 048	474 200	554 041
Särskild löneskatt (endast avseende latent löneskatteskuld)	1 186	766	1 022	377	3 351
Summa	19 629	17 116	46 070	474 577	557 392

Per 31 december 2015	Inom 1 år	Mellan 1-2 år	Mellan 2-5 år	Mer än 5 år	Summa
Pensionsutbetalningar	20 307	19 180	52 697	515 477	607 661
Särskild löneskatt (endast avseende latent löneskatteskuld)	1 810	1 163	1 538	555	5 066
Summa	22 117	20 343	54 235	516 032	612 727

Vägd genomsnittlig löptid för pensionsförpliktelser, år	31 dec 2016	31 dec 2015
Vägd genomsnittlig löptid för pensionsförpliktelser	17,6	16,9

Förvaltningstillgångarna består till 100 procent av värdet på den försäkring som tecknats i understödsföreningen SPK, för att finansiera den förmånsbestämda BTP planen. Pensionsutbetalningarna sker från denna försäkring.

forts. **Not 30** Avsättningar

TSEK

Fördelning av förvaltningstillgångar

Observera att Landshypotek äger tillgångar indirekt i SPK via försäkringsavtal. Nedan visas fördelning av placeringstillgångar i SPK.

Andel per tillgångsslag

	31 dec 2016 ¹⁾	31 dec 2015
Aktier	28,0 %	29,6 %
Räntebärande inkl. likvida medel	31,9 %	43,2 %
Alternativa placeringar, reelltillgångar och derivat	40,1 %	27,2 %

¹⁾ Senast kända tillgångsfördelningen per 2016-08-31.

Not 31 Efterställda skulder

TSEK			Koncernen		Moderföreningen	
			2016	2015	2016	2015
Förfallodag	Nominellt belopp	Ränta				
2017/2022	70 000 000 SEK	Fast ränta 5,82 %	69 972	69 972		
2017/2022	430 000 000 SEK	3 mån STIBOR + 3,85 %	430 000	430 000		
2021/2026	1 200 000 000 SEK	3 mån STIBOR + 2,70 %	1 200 000			
Summa			1 699 972	499 972		-

Not 32 Förändringar i eget kapital

TSEK			Koncernen		Moderföreningen	
			2016	2015	2016	2015
Förändring av säkringsreserv						
Säkringsreserv vid årets början			-15 936	-38 888		
Verkligt värdeförändringar under året			3 857	19 684		
Överföringar till resultaträkningen			7 954	9 741		
Förändring uppskjuten skatt			-2 599	-6 473		
Säkringsreserv vid årets utgång			-6 723	-15 937		-
Förändring verkligt värdereserv						
Verkligt värdereserv vid årets början			-26 714	9 228		
Verkligt värdeförändringar under året			61 988	-22 436		
Överföringar till resultaträkningen			99	-23 643		
Skatt på årets värdeförändring			-13 659	10 137		
Justerad skatt tidigare års värdeförändring			-	-		
Verkligt värdereserv vid årets utgång			21 714	-26 714		-
Aktuariella Förändringar						
Aktuariella skillnader vid årets början			13 914	-18 057		
Förändringar under året			-38 811	40 989		
Skatt på årets förändringar			8 538	-9 018		
Aktuariella förändringar vid årets utgång			-16 359	13 914		-
Summa reserver och aktuariella skillnader vid årets utgång			-1 368	-28 736		-

Not 33 Ställda säkerheter, eventualförpliktelser och åtaganden

TSEK			Koncernen		Moderföreningen	
			2016	2015	2016	2015
Ställda säkerheter						
			Inga	Inga	Inga	Inga
Eventualförpliktelser						
Försäkringsbolaget Pensionsgaranti, FPG			26	27		
Swedbank, checkkredit			108 131	124 414		
Summa			108 157	124 441		
Åtaganden						
Flexibla bottenlån, beviljat ej utnyttjat belopp			597 830	519 505		
Summa			597 830	519 505		

Not 34 Finansiella tillgångar och skulder per kategori

Koncernen

TSEK							
		Värderat till verkligt värde via resultatet	Finansiella tillgångar som kan säljas	Låne- fordringar och kund- fordringar	Övriga finansiella skulder	Skulder i verkligt värdesäkring justerade för verkligt värde av säkrad risk	Derivat identifie- rade som säkrings- instrument
2016							
Tillgångar							
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker				0			
Belåningsbara statskuldsför- bindelser m.m.							
Utlåning till kreditinstitut		592 858					
Utlåning till allmänheten				66 518 468			
Obligationer och andra ränte- bärande värdepapper		2 613 652	10 000 885				
Derivat		38 796					2 521 977
Summa finansiella tillgångar		2 652 448	10 000 885	67 111 326	-	-	2 521 977
Finansiella skulder							
Skulder till kreditinstitut					1 002 399		
Upplåning från allmänheten		11 731 390					
Emitterade värdepapper m.m.					36 148 939	25 411 672	
Derivat		155 807					574 686
Efterställda skulder					1 699 972		
Summa finansiella skulder		155 807	-	-	50 582 701	25 411 672	574 686

		Värderat till verkligt värde via resultatet	Finansiella tillgångar som kan säljas	Låne- fordringar och kund- fordringar	Övriga finansiella skulder	Skulder i verkligt värdesäkring justerade för verkligt värde av säkrad risk	Derivat identifie- rade som säkrings- instrument
2015							
Tillgångar							
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker				237			
Utlåning till kreditinstitut		396 742					
Utlåning till allmänheten				64 501 262			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		7 712 032	5 539 557				
Derivat		323 038					1 551 833
Summa finansiella tillgångar		8 035 070	5 539 557	64 898 241	-	-	1 551 833
Finansiella skulder							
Skulder till kreditinstitut					393 227		
Upplåning från allmänheten		10 273 718					
Emitterade värdepapper m.m.					32 943 085	30 069 566	
Derivat		412 495					646 749
Efterställda skulder					499 972		
Summa finansiella skulder		412 495	-	-	44 110 002	30 069 566	646 749

forts. **Not 34** Finansiella tillgångar och skulder per kategori

Moderföreningen

TSEK						
	Värderat till verkligt värde via resultatet	Finansiella tillgångar som kan säljas	Låne- fordringar och kund- fordringar	Övriga finansiella skulder	Skulder i verkligt värdesäkring justerade för verkligt värde av säkrad risk	Derivat identifie- rade som säkrings- instrument
2016						
Tillgångar						
Utlåning till kreditinstitut			165 953			
Summa finansiella tillgångar	-	-	165 953	-	-	-
Finansiella skulder						
Summa finansiella skulder						

	Värderat till verkligt värde via resultatet	Finansiella tillgångar som kan säljas	Låne- fordringar och kund- fordringar	Övriga finansiella skulder	Skulder i verkligt värdesäkring justerade för verkligt värde av säkrad risk	Derivat identifie- rade som säkrings- instrument
2015						
Tillgångar						
Utlåning till kreditinstitut			36 587			
Summa finansiella tillgångar	-	-	36 587	-	-	-
Finansiella skulder	-	-	-	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	-	-	-	-	-

Not 35 Upplysningar om verkligt värde

Koncernen

TSEK	2016		2015	
	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde
Tillgångar				
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker	0	0	237	237
Utlåning till kreditinstitut	592 858	592 858	396 742	396 742
Utlåning till allmänheten	66 518 468	67 409 231	64 501 262	64 211 750
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	12 614 537	12 614 537	13 251 589	13 251 589
Derivat	1 840 773	1 840 773	1 874 871	1 874 871
Aktier och andelar	1	1	1	1
Summa tillgångar	81 566 637	82 457 400	80 024 702	79 735 190
Skulder och avsättningar				
Skulder till kreditinstitut	1 002 399	1 002 399	393 227	393 227
Upplåning från allmänheten	11 566 390	11 731 390	10 273 718	10 273 718
Emitterade värdepapper m.m.	61 572 138	62 632 533	63 012 651	63 303 591
Derivat	730 494	730 494	1 059 244	1 059 244
Efterställda skulder	1 699 972	1 745 157	499 972	529 600
Summa skulder	76 571 394	77 841 973	75 238 812	75 559 380

Verkligt värde redovisas exklusive upplupna räntor. Upplupna räntor redovisas under Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter samt Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.

Moderföreningen

	2016		2015	
	Bokfört värde	Verkligt värde	Bokfört värde	Verkligt värde
Tillgångar				
Utlåning till kreditinstitut	165 953	165 953	36 587	36 587
Aktier och andelar	1	1	1	1
Summa tillgångar	165 954	165 954	36 588	36 588
Skulder och avsättningar				
Summa skulder	-	-	-	-

Not 36 Verkligt värde hierarki för finansiella instrument

Koncernen

TSEK	2016				2015			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Lånefordringar och kundfordringar								
Kassa och tillgodohavande hos centralbanker		0		0		237		237
Utlåning till kreditinstitut		592 858		592 858		396 742		396 742
Utlåning till allmänheten			67 409 231	67 409 231			64 211 750	64 211 750
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	2 613 652			2 613 652	7 712 032			7 712 032
Ränteswappar		0		0		-		
Valutaränteswappar		38 796		38 796		323 038		323 038
Aktier och andelar			1	1			1	1
Derivat identifierade som säkringsinstrument								
Ränteswappar		1 081 659		1 081 659		1 004 653		1 004 653
Valutaränteswappar		720 318		720 318		547 181		547 181
Finansiella tillgångar som kan säljas								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	10 000 885			10 000 885	5 539 557	0		5 539 557
Summa tillgångar – verkliga värden	12 614 537	2 433 631	67 409 232	82 457 401	13 251 589	2 271 850	64 211 751	79 735 190
Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultatet								
Ränteswappar		145 251		145 251		370 141		370 141
Valutaränteswappar		10 557		10 557		42 354		42 354
Derivat identifierade som säkringsinstrument								
Ränteswappar		423 878		423 878		198 793		198 793
Valutaränteswappar		150 809		150 809		447 956		447 956
Övriga finansiella skulder								
Skulder till kreditinstitut		1 002 399		1 002 399		393 227		393 227
Upplåning från allmänheten		11 566 390		11 566 390		10 273 718		10 273 718
Emitterade värdepapper m.m.		62 632 533		62 632 533		63 303 591		63 303 591
Efterställda skulder		1 745 157		1 745 157		529 600		529 600
Summa skulder – verkliga värden	-	77 676 972	-	77 676 972	-	75 559 380	-	75 559 380

Moderföreningen

TSEK	2016				2015			
	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Lånefordringar och kundfordringar								
Utlåning till kreditinstitut		165 953		165 953		36 587		36 587
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultatet								
Aktier och andelar			1	1			1	1
Summa tillgångar – verkliga värden	-	165 953	1	165 954	-	36 587	1	36 588
Finansiella skulder								
Summa skulder – verkliga värden	-	-	-	-	-	-	-	-

forts. **Not 36** Verkligt värde hierarki för finansiella instrument

TSEK

Inga överföringar har skett mellan nivåerna. I nivå 1 finns endast noterade bostadsobligationer och noterade obligationer emitterade av kommuner och landsting.

I nivå 2 finns derivatinstrument för vilka det finns väl etablerade värderingsmodeller baserade på marknadsdata.

Nivå 1

Verkligt värde på finansiella instrument som handlas på en aktiv marknad baseras på köpkurser av noterade marknadspriser.

Nivå 2

Verkligt värde för finansiella instrument och derivatinstrument som inte handlas på aktiv marknad beräknas med hjälp av värderingsteknik, diskontering av framtida kassaflöden.

Vid diskonteringen används noterade marknadsdata för aktuell löptid. I samtliga fall används noterade swapkurvor som bas för värderingarna. För obligationer används noterade kreditpåslag/avdrag relativt ränteswapkurvan för att göra en värdering av tillgången. För ränte- och valutaränteswappar används ränte- respektive valutaränteswapkurvan för värderingar. Upplupna räntor ingår inte i beräkningen av verkligt värde.

Nivå 3

Data för tillgångar/skulder som inte baseras på observerbara marknadsdata.

Not 37 Tillgångars och skulders uppdelning på väsentliga valutor

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Tillgångar				
EUR	443 955	393 603		
Utlåning till kreditinstitut	443 955	393 603		
Summa tillgångar	443 955	393 603		
Skulder				
EUR	443 955	393 227		
Skulder till kreditinstitut	443 955	393 227		
CHF	1 828 545	3 480 380		
EUR	3 703 975	3 536 137		
NOK	2 532 195	3 060 656		
Emitterade värdepapper	8 064 716	10 077 173		
Summa skulder	8 508 671	10 470 400		

Övriga tillgångar och skulder härrör till SEK.

De flesta tillgångar och skulder i utländsk valuta är säkrade mot valutakursförändringar med hjälp av derivatkontrakt.

Not 38 Förändring av likvida medel

TSEK	Koncernen		Moderföreningen	
	2016	2015	2016	2015
Kassa och tillgodohavanden vid årets början	237	242 001		
Utlåning till kreditinstitut vid årets början	396 742	483 158	587	5 500
Kassa och tillgodohavanden vid årets slut		237		
Utlåning till kreditinstitut vid årets slut	592 858	396 742	953	587
Summa förändring av likvida medel	195 879	-328 180	366	-4 913

TSEK

Finansiella tillgångar och skulder som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettning eller ett liknande avtal men som inte kvittas i balansräkningen.

	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen				Nettobelopp 2016-12-31
	Belopp redovisade i balansräkningen 2016-12-31	Finansiella instrument	Lämnad (+) Erhållen (-) säkerhet - värdepapper	Lämnad (+) Erhållen (-) kontant - säkerhet	
Tillgångar					
Derivat, verkligt värde	1 840 773	-581 547			
Derivat, upplupen ränta	244 006	-120 157			
Derivat, totalt värde inklusive upplupen ränta	2 084 779	-701 705		-421 237	961 838
Återköpsavtal, omvända repor	-				-
Skulder					
Derivat, verkligt värde	-730 494	581 547			
Derivat, upplupen ränta	-126 265	120 157			
Derivat, totalt värde inklusive upplupen ränta	-856 758	701 705			-155 054
Återköpsavtal, Repor	-558 444				-558 444

	Relaterade belopp som inte kvittas i balansräkningen				Nettobelopp 2015-12-31
	Belopp redovisade i balansräkningen 2015-12-31	Finansiella instrument	Lämnad (+) Erhållen (-) säkerhet - värdepapper	Lämnad (+) Erhållen (-) kontant - säkerhet	
Tillgångar					
Derivat, verkligt värde	1 874 871	-668 713			
Derivat, upplupen ränta	276 556	-169 443			
Derivat, totalt värde inklusive upplupen ränta	2 151 427	-838 157		-361 074	952 197
Återköpsavtal, omvända repor	-				-
Skulder					
Derivat, verkligt värde	-1 059 244	668 713			
Derivat, upplupen ränta	-201 540	169 443			
Derivat, totalt värde inklusive upplupen ränta	-1 260 784	838 157			-422 627
Återköpsavtal, Repor	-				-

Belopp redovisade i Balansräkningen

I balansräkningen redovisas alla tillgångar och skulder brutto, med utgångspunkt från varje enskilt instrument.

Finansiella instrument som omfattas av ISDA-avtal

Landshypotek Bank kan, baserat på ingångna ramavtal om nettning, netta betalningsflöden med samma motpart och valutadag. Förfarandet sänker risken i öppna exponeringar.

Erhållen kontant säkerhet

Enligt ingångna ISDA avtal har Landshypotek rätt att erhålla kontant säkerhet för positiva marknadsvärden från motparter

vars rating faller under en viss lägsta avtalad nivå. Sådan säkerhet betalas in kontant till Landshypotek Banks bankkonto och tas upp som en skuld till aktuell motpart i balansräkningen. Inbetald säkerhet eliminerar risken i positiva exponeringar mot motparter med låg rating. I det fall motparten fallerar kommer Landshypotek Bank att ta den inbetalda kontantsäkerheten i bruk.

Nettobelopp

Nettobeloppet visar återstående marknadsvärde på ingånga swapavtal som varken kan nettas eller täcks av erhållna säkerheter.

Not 40 Upplysningar om närstående

Koncernen

TSEK	2016		2015	
	Utlåning	Ränteintäkt	Utlåning	Ränteintäkt
Utlåning till nyckelpersoner				
VD och ledande befattningshavare	4 188	16	8 935	70
Styrelse	270 309	4 584	347 546	7 399
Summa	274 497	4 600	356 481	7 469

Tillsvidareanställda

Tillsvidareanställda i Landshypotek har möjlighet att låna pengar förmånligt. Lånetyperna är blacolån och lån mot säkerhet. Utlåning sker efter sedvanlig kreditprövning. Kreditupplysning hämtas från UC. Förmånsbeskattning kan uppstå. Blacolån beviljas upp till 200 000 SEK med rak amortering på max 10 år. Räntan för 2016 är 0,24 procent. Lån mot säkerhet i jordbruksfastighet, villa, bostadsrätt, fritidshus lämnas upp till 75 procent av belåningsvärdet. För lånet gäller rak amorteringsplan på maximalt 40 år. Bindningstider är 1, 2, 3, 4, 5 och 8 år. Räntan är:

1 år 0,38 %

2 år 0,50 %

3 år 0,70 %

4 år 0,94 %

5 år 1,14 %

8 år 1,82 %

Lån till nyckelpersoner hanteras under jävsreglerna.

Koncernen

TSEK	2016		2015	
	Inlåning	Räntekostnad	Inlåning	Räntekostnad
Inlåning från nyckelpersoner				
VD och ledande befattningshavare	4 194	45	7 789	63
Styrelse	19 745	71	19 909	106
Summa	23 939	116	27 698	169

Inlåning från nyckelpersoner sker till samma villkor som övrig motsvarande inlåning i bolaget.

Not 41 Vinstdisposition

SEK

Balanserade vinstmedel	1 19 124 591 SEK
Resultat för år 2016	158 272 549 SEK
Till föreningsstämman förfogande medel	277 397 140 SEK

Styrelsen föreslår att till föreningsstämmans förfogande medel disponeras enligt nedan:

- som utdelning lämnas motsvarande 10,00 procent på insatser 158 471 000 SEK
- i ny räkning överföres 118 926 140 SEK

Styrelsen föreslår att utdelningen disponeras så att:

- utbetalning av utdelning till medlemskontot sker med totalt 123,8 MSEK vilket innebär att de medlemmar som har nått insatstaket på 4,00 procent erhåller hela sin utdelning på medlemskontot, medan medlemmar som inte nått insatstaket erhåller 30 procent av utdelningen på medlemskontot

- Resterande del av utdelningen, 34,7 MSEK, tillförs medlemsinsatser i eget kapital

Styrelsens uppfattning är att den föreslagna utdelningen ej hindrar föreningen eller koncernen från att fullgöra sina förpliktelser på kort eller lång sikt, ej heller att fullgöra erforderliga investeringar. Den föreslagna värdeöverföringen kan därmed försvaras med hänsyn till vad som anförs i Lag om ekonomiska föreningar 10 kap 3 §.

Härmed försäkras att, så vitt vi känner till, årsredovisningen är upprättad i överensstämmelse med god redovisningssed samt att lämnade uppgifter stämmer med de faktiska förhållandena och att ingenting av väsentlig betydelse är utelämnat som skulle kunna påverka den bild av Landshypotek, Ekonomisk Förening som skapats av årsredovisningen. Styrelsen försäkrar att koncernredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS) sådana de antagits av EU och ger en relevant och rättvisande bild av koncernens ställning.

Stockholm den 17 mars 2017

Lars Öhman
Ordförande

Kerstin Arnemo
Ledamot

Rickard Cederholm
Ledamot

Erik A. Eriksson
Ledamot

Hans Heuman
Ledamot

Per-Olof Hilmér
Ledamot

Kristin Johansson
Ledamot

Lars-Johan Merin
Ledamot

Pär Sahlin
Ledamot

Vår revisionsberättelse har lämnats den 17 mars 2017

Ulf Westerberg
*Auktoriserad revisor
Huvudansvarig*

Helena Kaiser de Carolis
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till föreningsstämman i Landshypotek Ekonomisk Förening, org.nr 769600-5003

RAPPORT OM ÅRSREDOVISNINGEN OCH KONCERNREDOVISNINGEN

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Landshypotek Ekonomisk Förening för år 2016. Föreningens årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 11–17 och 27–69 i den tryckta versionen av detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2016 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för föreningen och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderföreningen och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis Vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen. Den andra informationen återfinns på sidorna 1-11 och 18–26 i den tryckta versionen av detta dokument.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och, vad gäller koncernredovisningen, internationella redovisningsstandarder IFRS, såsom de antagits av EU, och enligt lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det

finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

RAPPORT OM ANDRA KRAV ENLIGT LAGAR OCH ANDRA FÖRFATTNINGAR

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Landshypotek Ekonomisk Förening för år 2016 samt av förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att föreningsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som föreningens och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av föreningens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens och koncernens ekonomiska situation och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om ekonomiska föreningar, lag om bank- och finansieringsrörelse, lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller stadgarna.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen, eller att ett förslag till dispositioner av föreningens vinst eller förlust inte är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av föreningens vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande föreningens vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med lagen om ekonomiska föreningar.

Stockholm den 17 mars 2017
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Ulf Westerberg

Helena Kaiser de Carolis

Auktoriserad revisor
Huvudansvarig

Auktoriserad revisor

Granskningsrapport

Vi, av föreningsstämman i Landshypotek Ekonomisk Förening utsedda förtroendevalda revisorer, har granskat Landshypotek Ekonomisk Förenings verksamhet för 2016. Granskningen har genomförts utifrån ett medlemsperspektiv.

Styrelsen och Verkställande tjänsteman svarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med stadgarna för föreningen samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De förtroendevalda revisorernas ansvar är att granska att verksamheten drivits i enlighet med medlemmarnas intressen.

Granskningen har utförts enligt lagen om ekonomiska föreningar, stadgarna för föreningen samt av föreningsstämman beslutad arbetsordning för förtroendevalda revisorer. Genom att ta del av handlingar/underlag för beslut, protokoll, diskussion/information med föreningsstyrelse och föreningsledning samt med auktoriserade revisorer har granskningen genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och prövning.

Vi bedömer att föreningen driver en verksamhet som uppfyller stadgarnas ändamålsparagraf, att föreningen har en fullgod föreningsstyrning samt i övrigt har en verksamhet som möter medlemmarnas intressen.

Stockholm den 17 mars 2017

Helena Löthgren
Förtroendevald revisor

Olov Lindström
Förtroendevald revisor

Adresser

HUVUDKONTOR

Landshypotek Bank AB

Box 14092
104 41 Stockholm
08-459 04 00

FÖRSÄLJNINGSORGANISATION

Företagsmarknadschef

Margareta Lindahl
08-459 04 27
070-648 88 51

Privatmarknadschef

Erik Henriksson
070-317 10 35

DISTRIKTSKONTOR

Falkenberg

Torsholmsvägen 3
Box 289
311 23 Falkenberg
Växel: 0346-71 82 90

Distriktsschef

Mårten Lidfeldt

Jönköping

Huskvarnavägen 80, 1 tr
554 54 Jönköping
Växel: 036-34 17 70

Distriktsschef

Niklas Ringborg

Linköping

Vasavägen 5
Box 114
581 02 Linköping
Växel: 013-10 65 10

Distriktsschef

Niklas Ringborg

Skellefteå

Trädgårdsgatan 8
931 31 Skellefteå
Växel: 0910-73 31 60

Distriktsschef

Katarina Johansson

Växjö

Kungsgatan 5, 3 tr
Box 1205
351 12 Växjö
Växel: 0470-72 64 50

Distriktsschef

Mårten Lidfeldt

Gävle

Södra Centralgatan 5
802 50 Gävle
Växel: 026-13 46 90

Distriktsschef

Johan Asklund

Kalmar

Husängsvägen 2
Box 833
391 28 Kalmar
Växel: 0480-42 65 80

Distriktsschef

Mårten Lidfeldt

Lund

Fabriksgatan 2 E
Box 1017
222 35 Lund
Växel: 046-32 75 40

Distriktsschef

Stefan Svennefelt

Stockholm

Regeringsgatan 48
Box 14092
104 41 Stockholm
Växel: 08-412 57 00

Distriktsschef

Tf. chef Ulrik Granath

Örebro

Gustavsviksvägen 7
702 30 Örebro
Växel: 019-16 16 30

Distriktsschef

Johan Asklund

Göteborg

Fabriksgatan 13
Box 5047
402 21 Göteborg
Växel: 031-708 36 00

Distriktsschef

Ann-Christine Hasselgren

Karlstad

Älvgatan 1
652 25 Karlstad
Växel: 054-17 74 90

Distriktsschef

Johan Asklund

Nyköping

Västra Storgatan 1
611 31 Nyköping
Växel: 016-10 58 70

Distriktsschef

Tf. chef Ulrik Granath

Uppsala

Kungsgatan 47 A, 3 tr
753 21 Uppsala
Växel: 018-16 93 30

Distriktsschef

Tf. chef Ulrik Granath

Östersund

Rådhusgatan 46
Box 505
831 26 Östersund
Växel: 063-14 12 70

Distriktsschef

Katarina Johansson

Härnösand

Trädgårdsgatan 7, 4 tr
871 31 Härnösand
Växel: 0611-53 36 60

Distriktsschef

Katarina Johansson

Kristianstad

Krinova Science Park
Stridsvagnsvägen 14
291 39 Kristianstad
Växel: 046-32 75 40

Distriktsschef

Stefan Svennefelt

Skara

Klostergatan 15
Box 66
532 21 Skara
Växel: 0511-34 58 80

Distriktsschef

Ann-Christine Hasselgren

Visby

Kopparviksgatan 9
Box 1102
621 58 Visby
Växel: 0498-20 75 70

Distriktsschef

Thomas Bjuresten

Kundservice

0771-44 00 20

Ränteinformation

0771-44 00 30

Medlemsärenden

0771-44 00 40

Hemsida

www.landshypotek.se

